ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Година XXVI
Број 703
19. јун 1965.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

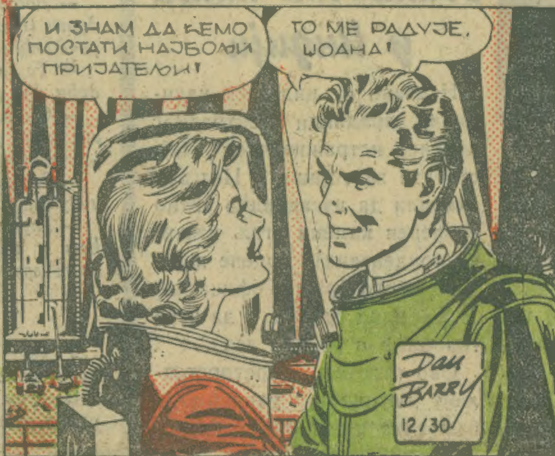

Dan Barry

ФЛАШ ГОРДОН

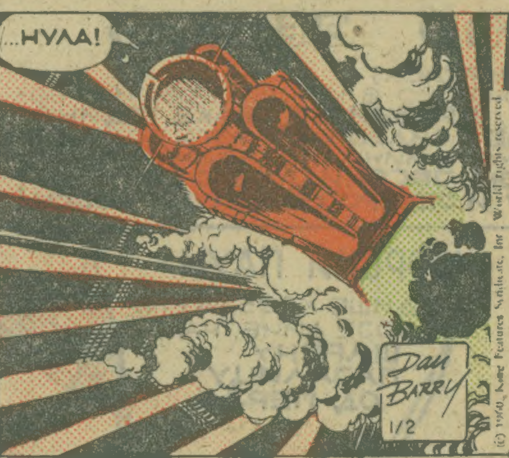

У ОВОМ БРОЈУ:

КРОЗ ВЕКОВЕ

ХЕЛИКОПТЕР НА ИКОНИ

У једном провинцијском француском музеју налази се средњовековна икона насликана неколико десетина година пре рођења Леонарда да Винчија кога сматрају идејним творцем хеликоптера. На икони је представљен Христос-дете како држи у рукама за оно време необичну играчку: хеликоптер с елисом која има четири лопатице! Историчари технике узалуд разбијају главу тражећи одговор на питање: где је и када уметник видео такву машину.

НЕРОНОВА ВОДА

Прокувану воду употребљавали су још у старом веку. Ево шта је о томе писао Херодот: „Велики цар (Кир) полазио је у походе с великим залихама хране и стадима из своје земље; поред тога он узима са собом и воду

из Хаопса. Само ту воду пије Кир; вода се прокувава и свуда куда иде цар воду превозе у сребрним судовима на колима са четири точка у која су упрегнуте мазге“.

Воду су прокувавали и стари Римљани. Како је забележио Плиније Старији „император Нерон изумео је да прокувава воду и да је после хлади у стакленим судовима заривеним у снег. Таква је вода неупоредиво укуснија од обичне, а поред тога познато је да се вода која је била загревана брже хлади. Због тога, да би се неукусна и прљава вода учинила безопасном, треба је пустити да кључа све док од ње не остане само половина“.

Ова белешка Плинија Старијег објашњава познати иронични императоров усклик: „Ето Неронове прокуване воде“ — када је изнемогао од бежања пред непријатељем био принуђен да уместо прокуване пије прљаву, блатњаву воду.

НАЈВЕЋИ ПАС НА СВЕТУ

Пас је прва животиња коју је човек припитомио и животиња од које је човек, за своје потребе, одгајио више стотина разних раса, које се разликују како по облику тако и по величини, намени и тако даље. Човек је то постигао одабирањем, укрштањем, усавршавањем разних телесних особина паса итд. Још и данас се стварају нове расе. Тако раса добермана, лепих витких и паметних паса црне боје није старија од 50 година.

Међу највеће псе убрајају се бернардинци, специјално одгајени у Алпима за спасавање пострадалих у снежним мећавама, наносима у усовима, разне врсте дога, лабрадорски пси, леонбержани, разне врсте гонича и тако даље. Од наших паса највећи је шарпланинац.

Највећи пас на свету данас је несумњиво ирски вучјак, заправо овчар. Овај пас-џин величине је осредњег магарца. Обрастао је тустом длаком, која га чини још крупнијим и већим. Она га у његовој постојбини штити од јаких морских ветрова и киша. Може бити тежак и преко 80 килограма! То је уједно и један од најређих паса на свету. За време последњег рата претила му је опасност да сасвим изумре јер није било меса за његову исхрану. Остало их је у Ирској свега 12—14. После рата нешто мало су се размножили, али их ни данас нема много: рачуна се да их у САД нема више од 200, у Енглеској их има 120, а у Ирској 60. У другим земљама једва ако се нађе покоји. То је и разумљиво ако се зна да су трошкови држања ових паса-џинова велики.

Иако велик, снажан и тежак, ирски вучјак има врло благу и миролубиву нарав. Истиче се својом безазленошћу. Не мари много за друге псе и воли да се игра са децом. Добар је и одважан чувар. Има само једну „ману“, док још није добро издресиран, воли да се усправи на стражње ноге и да, у најбољој намери, загрли свог господара. То, разумљиво, није увек пријатно.

ЛОВАЧКА ВУЧИЦА

„Вук длаку мења али ћуд никада“ — каже стара народна пословица. Међутим, навике вучице „Видре“ у потпуној су супротности с курјачким инстинктима.

„Видру“ тек окоћену, нашао је један колхозник из Кустанајске области и донео је својој кући. Име „Видра“ дао јој је због њеног изванредно лепог крзна. Припитомљена вучица живи у истој кућици с до

маћиновим псом-чуварем и никад још није покушала да напусти село. „Видра“ чак замењује свом господару ловачку керушу и ненадмашна је у откривању зечјих и лисичјих трагова.

Вештачка киша у Индији

Недавно су индијски научници, сарадници Централног научног истраживачког института за горива у Целгару открили да изванредно ситно самлевен камени угаљ изазива кондензацију водене паре, и то много брже и ефикасније но јодид сребра, а да и не говоримо о „сувом леду“.

Ово откриће, претпостављају научници, учиниће да вештачка киша буде доступна и пољопривреди.

Уређује Паја Патак

Ква Ква!

Раја граматичар

Наставник објашњава шта је садашње, прошло и будуће време, па поче да испитује:

— Пази, Рајо, кад кажем: „Дечко је дао ...“ — које је то време?

— Прошло ...

— Добро, а кад кажем: „Твој ујка Паја има пара“ — које је то време?

— Хм — то је тако ... отприлике од првог до десетог у месецу.

Највише му се допада

— Влајо, реци ми шта ти се највише допада код старих Римљана? — пита га наставник.

— То, што су сви знали латински, па нису морали да уче — одговори Влаја.

Насамарени Пера

— Добро што сам те видео, драги Перо, дођи на вечеру — рече један познаник.

— То је врло лепо од тебе, доћи ћу сигурно.

— Онда знај: број 160, први улаз, стан број 8, врата једноставно гурни ногом ...“

— Зашто ногом? — пита у чуду Пера.

— Глупо питање, па ваљда ћеш у рукама имати пакете за вечеру.

У циркусу

У кавезу укротитељ узима парче шећера, ставља га између зуба, прилази лаву и лав узима шећер из његових уста. После тога укротитељ се обраћа публици и пита:

— Да ли би ко од вас могао ово учинити?

— Ја бих — јави се Шиља из публике — само уклони тог лава из кавеза.

Попај и девојчица

На почетку прелаза Попај виде девојчицу да плаче.

— Зашто плачеш, дете?

— Ма-а-ама ми је рекла да пређем тек када сви аутомобили прођу, а ето сад већ дуго времена нема ниједнога.

На пријему

Попаја и Шиљу позвао један пријатељ у госте, па им рекао да ће бити и других људи њима непознатих. Узгред им је напоменуо:

— Само немојте доћи овако. Промените кошуље ...

Кад остадоше сами Шиља рече:

— Баш је луд. Не знам шта ће бити боље кад ја обучем твоју а ти моју кошуљу.

Није чудно

Лекари су ми целу главу прегледали на рендген-апарату и ништа нису нашли, прича Шиља у друштву.

— Па није чудно, каже му Мики.

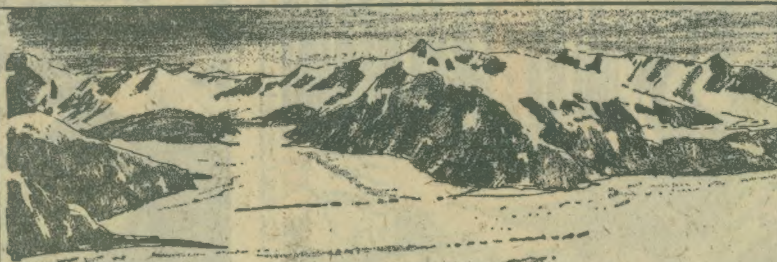
Страшније ...

Питали Перу Ждеру:

— Шта је страшније и гадније од алкохола?

— Жеђ — одговори Пера.

Ripley's — Веровали или не!

ЏОРЏОВО ЈЕЗЕРО

(АЉАСКА)

ДУГАЧКО 25, ШИРОКО 6 КИЛОМЕТАРА И ДУБОКО 45 МЕТАРА **ПРАЗНИ СЕ СВАКЕ ГОДИНЕ У ИСТО ВРЕМЕ**. СВАКОГ АВГУСТА ВОДА ПРОБИЈЕ ГЛЕЧЕР КОЈИ ЧИНИ ПРИРОДНУ БРАНУ, АЛИ ВЕЋ **ТОКОМ ЈЕСЕНИ ЛЕД ОПЕТ ЗАТВОРИ БРЕШУ И ЈЕЗЕРО СЕ ИСПУНИ ВОДОМ!**

ГОЛУБОВИ

У КИНИ ЧЕСТО ИМАЈУ, ВЕЗАНЕ ЗА РЕП, МАЛЕ БАМБУСОВЕ СВИРАЛЕ ДА БИ ЊИХОВИМ ЗВУКОМ **ПЛАШИЛИ КОПЦЕ И СОКОЛОВЕ**

МОРСКИ ПАУН

ДИШЕ КРОЗ ШКРГЕ КОЈЕ ЛИЧЕ НА **ШАРЕНУ ПАЈАЛИЦУ ОД ПЕРЈА**

НАЈСТАРИЈА СТАКЛЕНА ЧАША НА СВЕТУ

ЈЕДАН МАЛИ ПЕХАР НАЂЕН У РУШЕВИНАМА ПАЛАТЕ КРАЉА САРГОНА У КОРСАБАДУ (ИРАК), НОСИ НА СЕБИ ИМЕ БИБЛИЈСКОГ ВЛАДАРА АСИРИЈЕ **КОЈИ ЈЕ ИЗ ЊЕГА ПИО ПРЕ 2.682 ГОДИНЕ**

СКЕНДЕРБЕГ

(1403 – 1468) — БОРАЦ ПРОТИВ ТУРАКА ЗА СЛОБОДУ АЛБАНИЈЕ УВЕК ЈЕ НОСИО НА СВОМ КАЛПАКУ **ГЛАВУ ДИВОЈАРЦА**

ОРКЕСТАР У КОЛАЧУ

НА СВАДБЕНОМ ПИРУ ФРАНЦУСКОГ ПРИНЦА АНРИЈА И КАТАРИНЕ МЕДИЧИ ПОСЛУЖЕНА ЈЕ ОГРОМНА ТОРТА У ЧИЈОЈ ЈЕ СРЕДИНИ БИО СКРИВЕН **ОРКЕСТАР ОД ЧЕТИРИ ЧЛАНА**

(1533)

© 1965 Walt Disney Productions World Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate

СПОРТ

БОРБЕ НА ДУГИМ СТАЗАМА

ФИЛ ХИЛ, НЕКАДАШЊИ СВЕТСКИ ШАМПИОН АУТОМОБИЛСКИХ ТРКА, ПОСЛЕ СМРТИ СВОГ ГЛАВНОГ РИВАЛА ПРЕЖИВЉАВА ТЕШКУ ПСИХИЧКУ КРИЗУ.

ВОЛФГАНГ Трипс сматран је за једног од најбољих светских возача. Била му је потребна само још једна победа да постане првак света. Али, управо у тој последњој трци, он је погинуо а његов главни ривал Американац Хил постао је првак света. Међутим, место да се радује тој својој победи Хил је био несрећан и отада никако није успео да се врати у стару форму.

После сахране свог пријатеља Хил се повукао и покушао да све то заборави. Мада је имао разлога да се радује јер му је светски шампионат донео славу и новац, Хил је био несрећан што је изгубио пријатеља који му је уједно био и највећи такмац на тркачкој стази.

Хил који је сматран једним од најсигурнијих возача изгубио је ту сигурност и мало у којој трци нема озбиљнији дефект. Од смрти Трипса Хил још ниједном није успео да освоји боље место од четвртог.

Један психијатар каже о Филовом случају: „Код сваког возача наиђе тренутак кад је емоционално неспособан за вожњу. Срећом, то не траје дуго. Међутим, код Хила ће бити потребно више времена".

Хил је рођен у Санта Моники у Америци и одмалена је заволео аутомобиле. Његов отац, поштар, желео је да му син буде машински инжењер. Али после две године студија Хил је напустио универзитет и потпуно се посветио аутомобилима.

Убрзо је почео с успехом да учествује на аутомобилским тркама. Од почетка је возио смело. Остали возачи склањали су се испред њега са стазе да не би дошло до несреће. Ипак и поред све већег успеха Хил није сматрао себе великим возачем нити неким херојем. Знао је да има још да учи.

И управо кад је веровао да му се срећа осмехнула 1953. године добио је чир у стомаку због чега је морао да држи дијету дуже време. Иако болестан, желео је да учествује у планинској трци у Мексику. Трку је водио тако сигурно да му је победа била обезбеђена. Међутим, на самом крају нагло га је обузела малаксалост услед гладовања, изгубио је контролу над воланом и његов ауто је слетео с пута у провалију. Срећом, десетак метара од пута кола су се задржала на круни једног дрвета. Ни њему ни ауту није било готово ништа, али је трка била изгубљена.

Следеће 1954. године Хил се осећао тако добро да се пријавио за трку у Мексику. Стаза је износила 2.000 миља. Хил се појавио у једном старом „ферарију" и нико га није рачунао у фаворите. Али, сви су се преварили. Хил је возио таквом брзином да је изгледало да ће погинути. Међутим, био је потпуно сигуран и кад су сви очекивали његову победу десио му се дефект на колима и он је стигао — други.

Потом је прешао у Европу где је постајао све бољи и све славнији. Следеће три године Хил је неоспорно био најбољи европски возач.

У току тих година видео је многе смрти, али је о њима увек говорио уопштено а не као човек који је и сам свакодневно био изложен смрти. За време једне трке у Италији 1958. године Хил је осетио да његов „ферари" не ради добро. Саветовали су му да промени кола, али Хил није хтео да губи драгоцене минуте. Јурио је вратоломном брзином коју кола нису издржала. Мотор је експлодирао. Хил је и том приликом прошао без повреде, сео у друга кола и стигао трећи.

Године 1959. и 1960. нису биле године успеха. Нова кола била су боља и бржа од његових тако да је често морао да их мења. Година 1961. обећавала је нове успехе, поготову што су на стази била два возача светске класе: Хил и Трипс. Светски шампионат требало је да реши који ће од њих двојице бити првак света у аутомобилизму.

Последња велика трка у 1961. години одржавала се у Италији. Требало је да Трипс стигне први а Хил четврти па да Трипс буде шампион. У случају да Хил буде трећи или други победа би била његова јер је имао далеко више поена од Трипса. За Хила је опет почело мучење. Желео је да пријатељу обезбеди прво место па је обуздавао свог разиграног „ферарија". Па ипак почео је трку у пакленом темпу желећи да се „одлепи" од осталих ривала а онда да тактизира да би Трипс победио. Трипс је прихватио темпо који је диктирао Хил и јурио за њим. Међутим, после другог круга излетео је са стазе брзином од преко 250 километара на час и том приликом убио 15 гледалаца, педесетак ранио и сам погинуо.

Хил је тако добио трку и постао светски шампион тркачких стаза. Али мало је људи икад било тако утучено у тренутку највеће славе као што је био он. Његово пријатељство са Трипсом било је тако велико да му победа ни је донела никакву утеху.

Возови 2000. године

Према предвиђањима америчког научника Џозефа Фое, возови 2000. године пружаће мало задовољства путницима — љубитељима пејзажа јер ће њихова брзина износити 650 километара на час. Ови возови ће имати облик затворених цеви а покретаће их елисе чији ће пречник износити колико и сама цев. Возови ће се кретати на ваздушним „јастуцима".

Као деца...

Многе животиње воле да се играју и веселе као деца. Џиновски амерички медвед гризли, који снагом својих шапа може да здроби лава и тигра, ужива клизајући се сатима на снежним падинама. Он се неуморно враћа на врх брда да би се поново спустио низ стазу као дете низ тобоган.

Мрки и црни медведи уживају да се котрљају низ стрме падине скачући и превртући се као огромна тамна клупка. Младунцу једног медведа у северној Канади пошло је једног дана за руком да преврне велико буре које је шумар оставио иза куће, да се увуче у њега и да се с треском откотрља низ планинску падину. У бурету се мало угрувао, али је ипак задовољан изишао из њега.

ГУНДЕЉ — ВЕЛИКИ НЕПРИЈАТЕЉ ШУМА

Овај инсект храни се лишћем, а његова ларва корењем биљака

ГУНДЕЉ, или како га у једном делу наше земље зову — хрушт, један је од инсеката који људима, а нарочито деци, изгледа симпатичан. У годинама кад се појави у већем броју деца га радо лове и забављају се с њим. Међутим, они који га боље познају не мисле тако. Гундељ је, наиме, једна од највећих штеточина међу инсектима. Као готов инсект он се храни сочним лишћем и нежним изданцима дрвећа, нарочито храста, а од воћака лишћем крушке и шљиве, као и другог дрвећа. Његова лутка пак храни се корењем биљки. Значи, гундељ је двострука штеточина.

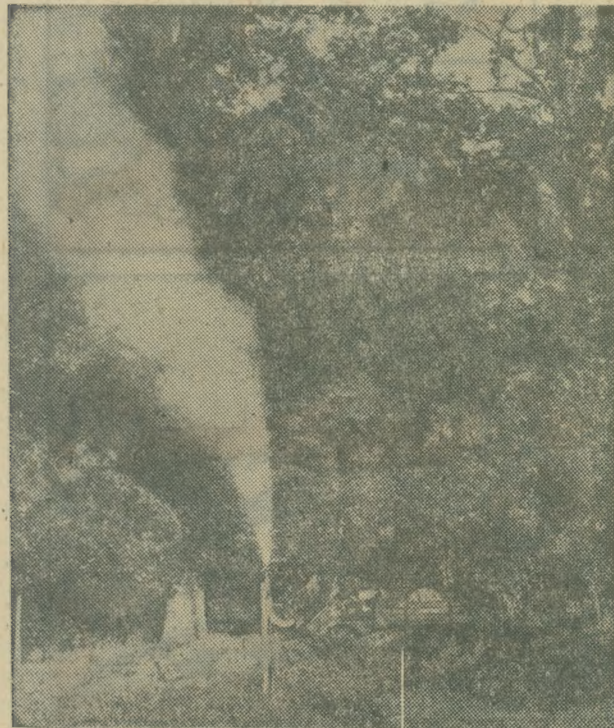
Животни циклус гундеља чудноват је и редак чак и у свету инсеката, који иначе обилује толиком разноликошћу. Највећи део свог живота, скоро две трећине, он проводи под земљом као ларва. Тек сваке треће или четврте године гундељ се појављује у виду крилатог инсекта и то у огромном броју. Тада их буде толико да од њихових ројева може сунце да потамни. То се обично дешава са мањим или већим одступањима у месецу мају. Живот гундеља као одраслог инсекта је кратак — свега недељу-две дана. За то време женка положи у земљу 40—50 јаја и угине. Мужјаци живе мало дуже, док не постану жртве невремена или природних непријатеља. Из јаја се излегу ларве које три године проведу под земљом хранећи се корењем биљки. За то време неколико пута се пресвлаче и расту.

Штета коју причини гундељ у једном и другом виду је огромна. Стручњаци су израчунали да у Француској гундељи направе годишње штете у вредности од око 150 милијарди динара! Код нас нико није покушао да то израчуна, али како на територији наше земље има великих храстових шума и много шљива и трешања, затим разног кртоластог биља, које нарочито воле гундељеве ларве, сигурно је штета врло велика, можда није чак ни мања од оне коју причињава — губар.

Разумљиво је да се човек бори против гундеља као штеточине. Швајцарски стручњаци су открили занимљиву појаву у циклусу развоја гундеља. Наиме, када излећу из земље они најрадије слећу на највише дрвеће. На таквим местима постављају се распршивачи са препаратима за уништавање инсеката и тако тамане гундељи у огромном броју.

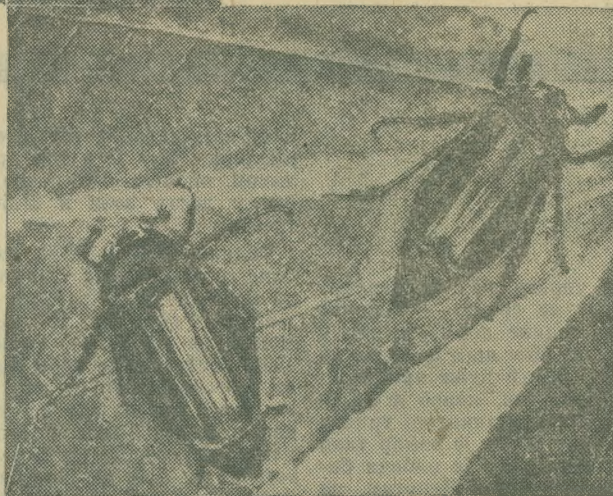
У борби против гундеља људима много помажу и птице, нарочито сиве вране, које због тога и прате ораче на њивама, затим чворци, а од четвороножаца вредни су утамањивачи гундеља кртице, јежеви, лисице и јазавци. Али и поред свега тога, сваке треће или четврте године, гундељи се појављују у огромном броју. Незгодно је и то што тај циклус важи само за одређено подручје, док је у другим подручјима циклус размножавања други.

Иначе код нас постоје две врсте гундеља, али је између њих разлика врло мала. Срећом гундељ се споро шири јер је лош летач. Пре но што полети, он прво мора да „напумпа“ кесасте коморице у свом телу, којих има око 500, па тек онда рашири крила и вине се у висину.

РАСПРШИВАЧ СА ПРЕПАРАТИМА ЗА УНИШТАВАЊЕ ГУНДЕЉА

Ред гундеља (Melolonthinae) спада у тврдокрилце. Код нас живи више врста овог инсекта. Најпознатији је обични гундељ или хрушт (Melolontha vulgaris).

ГУНДЕЉ СЕ ХРАНИ ЛИШЋЕМ И ТО НОЋУ. ДАН ПРОВОДИ ПРИЉУБЉЕН НА ДОЊОЈ СТРАНИ ЛИСТА

ГУНДЕЉЕВА ЛАРВА НАПАДА ШАРГАРЕПУ

ЗВЕЗДАНА БЕРЕНИСИНА КОСА

ПРВИ осматрачи неба били су пастири и ратари. Да би тачно знали када се смењују годишња доба они су утврдили везу између појединих временских раздобља и положаја познатих звезда на небеском своду. Ради лакше оријентације поједине звезде груписане су у сазвежђа која су добила и своја имена. Главно место међу сазвежђима заузимају зодијачка — распоређена по видљивој Месечевој путањи — према којима је већина древних народа рачунала време. Из ноћи у ноћ осматрачи звезда старога века проучавали су кретање Месеца и његов однос према зодијачким сазвежђима. Тако су утврдили да за 27 дана плус једна трећина од дана и ноћи, Месец начини пун обртај и врати се у свој „звездани дом“.

Најстарија имена сазвежђа била су узета или из митологије или из свакодневног живота. Тако су се појавила имена сазвежђа: Теразије, Лира, Водолија (древни умиваоник у облику животиње).

Први астрономи били су свештеници, а храмови прве астрономске опсерваторије. Свештеници су углавном били они који су „крштавали“ сазвежђа. Занимљиво је, на пример, порекло назива сазвежђа „Беренисина коса“. Жена александријског цара Птоломеја Берениса у част победе свог мужа над непријатељем принела је на жртву богињи Венери своју бујну косу. Међутим, неко је украо из храма жртвовану косу. Познати жрец и астроном Калимах објавио је народу да су богови узели косу и однели је на небо. Отада на северној половини неба сија сазвежђе Беренисина коса.

Готово свим народима био је познат Млечни пут. У древности су ово сазвежђе називали „Путем за душе“ (назив узет из Платонових дела). Нарочиту популарност имала је група тесно збијених звезда у сазвежђу Бика која је у древна времена издвајана као посебно сазвежђе. Ирокези (народ који је живео на северозападу Америке) су називали ове звезде „Играчи“, стари Индуси и Јевреји „Кокошка с пилићима“ а Грци — „Плејада“.

Веома често једно исто сазвежђе има код разних народа различита имена. Великог медведа Скандинавци називају Пас, Индијанци — Лос, а Ескими — Северни јелен.

Груписање звезда у сазвежђа било је у општим цртама завршено у читавом свету око 2000 година пре почетка наше ере. У једном од највећих астрономских списа старог века, Птоломејевом делу „Амагесте“, набројено је и именовано 48 сазвежђа. Она и данас носе општи назив Птоломејева сазвежђа.

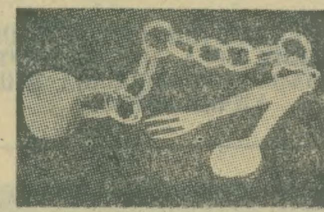

Векови су протицали. Трошним лађама људи су се почели отискивати на далеке пловидбе. Шпански и португалски морнари, тражећи нове поморске путеве који би их одвели у Индију, са страхом и стрепњом гледају непознато небо и откривају нова сазвежђа и дају им имена која одговарају духу времена: Компас, Часовник, Једра, Крма.

У 17, а нарочито у 18. веку настала је права манија давања нових имена сазвежђима: у част владара, војсковођа, своју сопствену. Неки астрономи су чак предлагали хералдичко небо са грбовима владајућих кућа. Свештенство је тежило да звезде поистовети са „небеским личностима“. Тако је било одлучено да се Сунце убудуће назива Исус Христос, Месец — Дева Марија, Венера — Јован Крститељ и тако даље. И наједном, баш они који су се залагали за светачка имена сазвежђа нашли су се у чуду када је, на пример, требало рећи или написати: „Дева Марија зашла је иза хоризонта; тог и тог дана биће помрачење Исуса Христа, киша је престала и иза облака синуо је Христос“. И наравно, нови називи били су брзо заборављени.

На старим астрономским картама сазвежђа су представљана у облику људи и животиња. Два младића оличавала су „Близанце“, а бик — Бика. Астрономи минулих времена говорили су: „Звезда у рамену Андромеде“, или „Лева нога Ориона.“ Данас се такви цртежи ретко срећу, и то само као успомена на стара времена. А поједине звезде у сазвежђима према степену јачине светлости означавају се словима грчког алфабета, на пример: „алфа Девојке“. Само неколико јарких звезда сачувало је своја имена добијена још у древности: Вега, Денеб, Алдебаран...

Од једног комада дрвета

Чаша, ланчић, виљушка и кашика начињени су од једног комада шимшировог дрвета. Творац ове заиста јединствене рукотворине је чобанин Х. Шишмањан из колхоза „Спандарјан“ у Абхаској Аутономној Републици.

ЛАН

Лан дугога влакна једна је од најстаријих пољопривредних култура. Прве стабљике с плавим цветовима човек је одгајио још готово пре девет хиљада година. Вештина гајења ове културе поникла је у Индији где су израђене и прве ланене тканине.

Пре 7.000 година лан је био познат у Асирији и Вавилонији одакле је пренесен у Египат. У исто време лан се појавио и у областима на северној обали Црног мора.

У старом Египту је уништавање лана убрајано у седам од злочина за које је изрицана смртна казна. Схватљиво је онда да је у земљи где је лан био толико цењен постигнуто савршенство у изради памучних тканина. Грчки историчар Херодот помиње на једном месту поклон који је владар Амазис упутио Атини Родоској: памучно платно чија је свака нит била испредена од 360 најтањих нити. Лака као дах, материја се у правом смислу речи мерила златом, на један тас теразија — тканина, а на други — злато. Тако се одвијала купопродаја памучних тканина.

Лан је у старом веку био симбол чистоте, светлости и верности. У својој „Апологији“ Апулеј је овако писао о лану: „То је најчистија од свих биљака, један од најбољих плодова земље који се не употребљава само за горњу и доњу одећу благочастивих египатских свештеника, већ и као покривач за свете предмете“.

Мумије египатских фараона умотаване су у најтање завоје; то што су се оне одржале објашњава се и тиме што ланено влакно садржи кремнезем који штити од труљења. Све до наших дана сачувани су стари рукописи и књиге написане на хартији начињеној од памука.

И нашим прецима, старим Словенима, лан је био добро познат. Арапски научник Ибн-Фадлан који је у 10. веку путовао по области данашњег Поволожја запазио је лепу снежнобелу одећу Словена начињену од ланеног платна. За разлику од старих Египћана, код старих Словена одећа од лана није била привилегија повлашћених класа већ су је носили сви они који су гајили и прерађивали лан.

Шта би било кад би...

ОВАЈ ГИГАНТСКИ МУЗЕЈ СВАКЕ ГОДИНЕ ПОСЕТИ 1,5 МИЛИОН ПОКЛОНИКА УМЕТНОСТИ. У ОВОМ ЧЛАНКУ ПОЗНАТИ АМЕРИЧКИ ПИСАЦ ЏЕМС А. МИЧЕНЕР ИЗНОСИ СВОЈЕ УТИСКЕ О ЊЕМУ.

ЕРМИТАЖ – РИЗНИЦА СВЕТСКЕ УМЕТНОСТИ

КОМПЛЕКС грађевина које чине Ермитаж налази се на левој обали Неве у Лењинграду. Слушао сам од оних који су га посетили да је најбогатији уметнички и културно-историјски музеј на свету.

Пре извесног времена посетио сам га и сам нашао да се стварно не може упоредити ни са једним музејом света. Прво што импресионира посетиоца јесте његова величина: око 2500 просторија са 2,300.000 уметничких предмета, од тога 14.000 слика. Пут кроз све просторије дуг је 24 километра. Ономе ко би хтео да се макар само један минут задржи у једној просторији потребно је читавих шест дана да све обиђе и морао би сваки дан да буде на ногама од 11 до 18 часова.

Основан је 1764. године после смрти цара Петра III, кога је наследила његова супруга Катарина II. Када је по њеном налогу завршена простра на зграда за становање за царску породицу, која је постала позната као „Зимска палата“, почела је Катарина да тражи слике за 1050 просторија. Испоставило се да у Русији не постоји ништа што би одговарало. Такве слике налазиле су се у Француској и тако је царица, којој су стајала на располагању неограничена средства опуномоћила француског енциклопедисту Дидроа да купи за њу све велике колекције које се појаве на тржишту.

После неколико мањих набавки Дидро је године 1770. сазнао да они који највише понуде могу да добију најчувенију збирку Француске преко 400 мајсторских дела која је сакупио „сиромашни“ Кроза. Неколико деценија пре тога постојала су два брата милионера Кроза од којих је млађи Пјер поседовао неколико луjдора мање него старији и стога био назван „сиромашни“. Катарина је покуповала све.

Сличан посао направила је 1779. године: купила је збирку лорда Валпола, енглеског премијера под владавином Џорџа I и Џорџа II која је обухватала 198 дела за која је она платила само 40.000 фунти. Тако је царица Катарина постала највећи колекционар уметничких дела свог времена.

Ма колико да је Зимска палата пространа, за толике слике није било довољно места. Катарина је године 1767. изградила галерију за слике и припојила је зимској палати. Назвала ју је Ермитаж. Године 1775. припојена је нова галерија, такозвани стари Ермитаж.

Још дуго после царичине смрти настављене су куповине за збирке. Александар I на пример купио је цео унутарњи уређај Малмезона, некадашње палате царице Жозефине француске. Један експерт за уметност указао је на то да су у руској збирци слабо заступљени Холанђани; Катарина II је 1771. године купила дивну збирку холандских мајстора од Герита Браамкампа али слике су испред Финске потонуле заједно са бродом који их је превозио. Каснији цареви куповали су велике колекције и заповедили да се превозе сигурнијим бродовима. Године 1839. завршена је још једна пространа галерија, џиновски (нови Ермитаж), један театар заокружио је овај грађевински комплекс.

Први посетиоци видели су просторије украшене одабраним италијанским и кавкаским мрамором са читавим зидовима од малахита и злата, таваницама пуним амора у штуко-гипсу, паркетом од скупоценог дрвета. Улазило се раскошним степеништима од мрамора, порфира и злата у ходнике украшене стубовима, у лође у којима су се налазиле врло верне копије Рафаелових слика које је он сликао за Ватикан. Са Зимском палатом и четири грађевине Ермитажа које су јој припојене архитекти су створили чудо грађевинарства, архитектонску симфонију која се одликује чистотом стила. То су моћне грађевине, сведоци једног столећа.

Почетком нашег столећа и два московска трговца Сергеј Шчукин и Иван Морозов набављали су своју робу углавном у Паризу; приликом својих посета Паризу одушевили су се радовима тада сасвим непознатих мајстора, људи који су се звали Ван Гог, Гоген, Матис и Пикасо. На подсмех својих познаника они су набавили одмах четрдесет до педесет Матиса. На тај начин су, а да нису ни знали, сакупили огроман број раних дела мајстора који су касније постали величани нашег столећа.

Године 1914. рат је онемогућио овој двојици Руса да и даље купују дела француске уметности а револуција 1917. из основа је променила живот у Русији. Велика дела уметности постала су својина народа, совјетске државе. Од тада Ермитаж носи назив Государствени Ермитаж.

Данашњи каталог Ермитажа садржи више туцета дела Матиса, 31 Пикасоа, 14 Гогена, 10 Сезана и других чувених сликара 19. и 20. века.

У другом светском рату Лењинград је опсэдан 900 дана. Немачки топови били су само 13 километара удаљени од Ермитажа и он је добио 32 поготка од граната и две бомбе из авиона. Оштећено је 600 просторија, настали су пожари; па ипак музеј није изгубио највреднија уметничка блага јер је све што је било најважније склоњено. Касније су мајстори поправили уметнички израђене рококо украсе, поставили нове плакете и рестаурирали гипсане рељефе.

Уложен је велики труд да се све обнови тако да Ермитаж данас блиста у пуном сјају — приступачан народу.

ПО РОМАНУ Ф. КУПЕРА

ПРЕРИЈА

ХЕРОНОВА ЧАРОБНА ЛОПТА

ДРЕВНА Александрија била је бучан и велики град чувен по свом величанственом позоришту и библиотеци на чијим се полицама чувало 7 хиљада свитака. Књиге су тада писане на дугачким листовима; нису биле коричене, већ су се чувале намотане на дрвене палице.

Стални посетилац и позоришта и библиотеке био је млади александријски инжењер Херон. Он је волео не само технику већ и уметност па је чак дошао на мисао да створи позориште у коме би уместо глумаца играле лутке по обличју сличне људима. Те лутке кретале су се помоћу танких нити. Биле су то прве марионете првог марионетског позоришта у свету.

Вукући нити својих лутака Херон је нагонио марионете час да се шетају по сцени важно као што то чине богати и угледни грађани Александрије, час да се погурене под теретом вуку као уморни робови. Херонове марионете умеле су да иду укорак као војници, па чак и да се мачују.

Деца Александрије испунила би све клупе када је инжењер Херон давао представе свог „Позоришта аутомата“. И када би марионете завршавале свој марш а Херон иза сцене свирао нешто весело на својој фрулици, у сали би одјекнуо једнодушан и упоран поклич:

— Хероне! Покажи своју лопту!

И Херон би најзад изнео на сцену своју необичну лопту која би се као замађијана вртела, сама од себе непокретана човечјом руком. Деца су узбуђено кликтала, а она мало старија бројала су обртаје: један, два, три и тако најмање до десет.

Осмехујући се помало тужно Херон би најзад изнео са сцене своју лопту у којој су само он и деца видели нешто необично.

А била је то заиста необична лопта: окретала се око своје осе под дејством водене паре која је избијала из једног котла изнад кога је била постављена.

Херон је био изванредно даровит инжењер. Он је не само изумео већ и сопственим рукама начинио први на свету пожарни шмрк.

Људи су у гомилама долазили да посматрају улазна врата на Хероновом дому: отварала су се аутоматски, као сама од себе. То је деловао механизам који је радио помоћу збијеног ваздуха. И то је такође био Херонов изум. Херон је пронашао и конструисао и апарат за мерење превaљеног пута који је имао исту намену као и данашњи таксиметри.

Александријски инжењер је начинио и аутомат за продају воде испред једног храма. Убациш новчић — и вода потече у подметнути суд. Херон је усавршио и водоводни систем који је снабдевао водом 300.000 становника Александрије.

Александрија је ценила Херонове способности и дивила се његовим проналасцима. Изузетак је била Херонова лопта која је добила признање само од деце. Одрасли су овај Херонов изум сматрали не само бескорисним, већ и опасним. Лутке су корисне. Оне уче децу како да марширају као прави војници, како да корачају као угледни грађани. А лопте су се одрасли бојали: врела пара која шишти испод ње може неког да опече.

Херон је гледао у будућност. Био је уверен да ће снага паре једног дана чинити човеку огромне услуге. Знао је: вода претворена у пару много повећава своју запремину. Херон је чак и израчунао: тачно хиљаду пута. А колика је само снага у тој пари? Мирну воду која непомично стоји у суду треба загрејати до кључања и она ће се претворити у правог силника. „Том силнику требало би дати посао који одговара његовој сили“ — маштао је Херон. Вода претворена у пару могла би да покреће и нешто и корисније од лопте: точкове неке машине на пример. И нико не би успео да стигне таквy једну парну „коњицу...“

Јутро. Звончић на воденом часовнику познатог мајстора Ктезибија одзвонило је своју мелодију. Време је за устајање! Данас ће у позоришту аутомата опет бити представа. И деца — ти људи сутрашњице — обавезно ће замолити: „Хероне, где је твоја чаробна лопта?“ — као да схватају да ће доћи столеће које ће људи назвати „веком паре“. И да ће Херонова лопта — прва парна машина на свету — заузети достојно место међу највећим изумима човечанства.

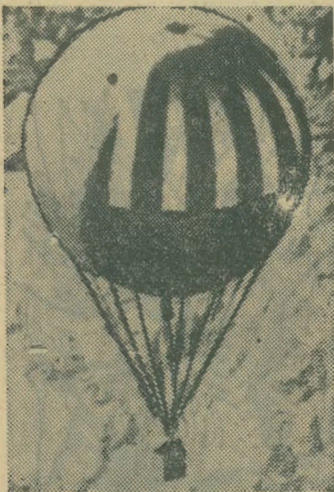
ТОРЕАДОРИ С ДРВЕНИМ МАЧЕМ

У ПРЕДГРАЂИМА ВЕЛИКИХ ШПАНСКИХ ГРАДОВА ОНИ ИМПРОВИЗУЈУ КОРИДУ МАШТАЈУЋИ О ПРАВИМ БИКОВИМА, СВЕЧАНИМ ОДЕЛИМА И ПРЕПУНИМ АРЕНАМА.

ТЕК што је зора зарудела над Мадридом а испод великог дрвећа паркова и башта почела је необична игра. Изводе је вижљасти дечаци мршавих ногу. У испруженим рукама вијори им четвртаста црвена крпа, а испод ње провирује мач направљен од дрвета.

Један дечак игра око друга намрштеног чела, претећег погледа, који се залеће имитирајући рику. У ствари и један и други уживају у игри тореадора и „бика“. Чак је лажни бик природнији од тореадора. Његов противник измиче и чини разна лукавства. Гомила око њих узвикује од задовољства. Борба се одвија по свим правилима ритуала, а одсуство смртне опасности чини је племенитијом. На малим трговима у предграђу или у празним аренама Севиље, Барселоне и Сарагосе готово свакодневно мали тореадори зноје се и улажу сву љубав и знање у ове импровизоване борбе.

СИТНИМ КАСОМ „БИК“ СЕ УСТРЕМЉУЈЕ НА ПЛАШТ КОЈИ У РУКАМА ДРЖИ ТОРЕАДОР. ГЛАВНА ВЕШТИНА ТОРЕАДОРА САСТОЈИ СЕ У ТОМЕ ДА ОКРЕНЕ ОКО СЕБЕ БИКА ПОМАЖУЋИ СЕ ПРИ ТОМ МУЛЕТОМ

Четврт века у балону

Храбра швајцарска летачица Регула Хук има данас 45 година. Свој први лет балоном извела је још пре четврт века заједно са својим оцем. Отада јој је лет балоном постао најомиљенији спорт.

★★★

ТЕКСАШКА ГРАНДОМАНИЈА

У Тексасу, другој по величини држави САД, гаји се и преноси с колена на колено култ локалне величине, претеривања и неке врсте хумористичког шовинизма.

Тексас је за Тексашанина центар света и све је у њему велико, племенито и лепо. Тексашани се хвале да се у њиховој земљи налази највећи ранч на свету који се простире на површини од 5.792 квадратна километра, а равнице тако равне да су на њима морале бити постављене табле које означавају правац отицања воде. Суша је у Тексасу таква да су грађани принуђени да чиодама причвршћују марке на писма. У Тексасу све је тако бујно, крупно па туце чини девет, а не дванаест плодова.

А ево како Тексашанин дефинише своју домовину: „Тексас заузима територију Северне Америке изузев мањег преосталог дела на коме се простиру САД, Канада и Мексико. Оивичен је са тридесетак државица на северу, свим океанима изузев Тихог на истоку, тексашком границом на југу а Тихим океаном и осталим делом света на западу.“

★★★

Због лука...

У енглеском селу Броклеј Кресенту „плачу“ сви: деца, одрасли, старци па чак и домаће животиње. Ево зашто: поред тог месташца налази се фабрика, која производи зачине за храну а основна сировина за ову фабрику је лук!

JOE MUSIAL

БИМ и БУМ

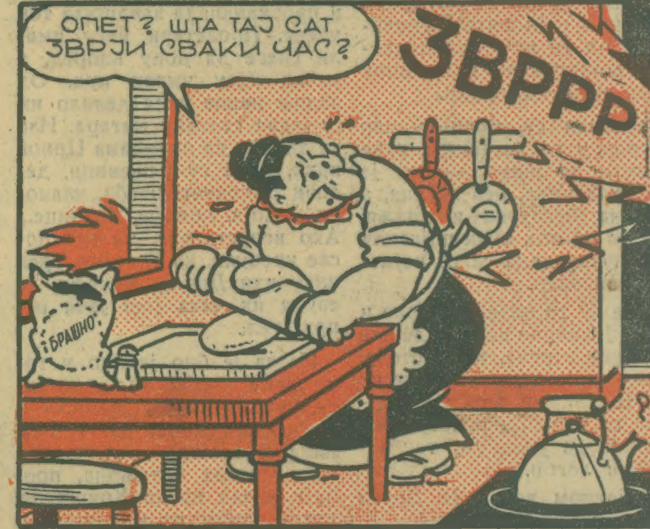

© King Features Syndicate, Inc. 1964. World rights reserved.

ТЕЛЕФОН У СВЕТУ

Пре десет година у целом свету било је у употреби 30 милиона телефонских апарата. У 1960. години тај број се повећао на 130 милиона, а данас има преко 170 милиона телефонских апарата.

ЧИКАГО, 1893. НА МЕСТУ НЕСРЕЋЕ ПОЛИЦАЈАЦ ТРАЖИ ПОМОЋ ИЗ ЈЕДНЕ ОД НОВОПОСТАВЉЕНИХ ТЕЛЕФОНСКИХ ГОВОРНИЦА

ЏИНОВСКА КОКИЛА И ЉУДИ У ЊОЈ.

Знате ли шта је то кокила?

Познато је да велике машине немају поједине делове необично великих димензија. Да би ти делови одговарали својој сврси они се морају ковати или правити из једног комада. Да би се добио такав један комад квалитетног челика потребно је направити калуп великих димензија. Такви калупи се зову кокиле а одливак — ингот. Постоје разне величине кокила од сасвим малих до оних које одливају инготе и од 200 тона. Оваква кокила има веома дебеле зидове. Може да издржи неколико одливања, али највише до шест-седам. После тога унутарње стране кокиле су толико оштећене да се више она не може употребити, па се и зреже или разбије динамитом и поново излије.

»КИШНА ШУМА«

Услед пада огромне масе воде на Викторијином водопаду ствара се пет џиновских стубова водене прашине. Над Замбезијем се тада појављује више дуга. Увече зраци сунца обасјавају те стубове златножутом бојом те водопад личи на буктињу огромних размера.

Та „водена прашина“ састављена од најситнијих капљица створила је идеалне услове за раст биљака које воле влагу: ту се може видети папрат висока као дрвеће, дивовске лијане (повијуше) око великих стабала, бамбус и, најзад, тропске палме чији се врхови дижу високо над шумом. Црнци то место поред водопада називају „кишном шумом“.

Викторијин водопад настао је на огромној пукотини. Ова је постала раседањем Земљине коре у базалтним стенама, које су избиле пре неких 70 милиона година на површину у виду пет огромних токова лаве. Тада још река Замбези није постојала. Касније кад је дошло до угибања тла, формирао се ток Замбезије. Остављајући по страни друге пукотине, вода ове реке потекла је најдубљом, стварајући водопад висок 120 метара.

ИЗ РАТНОГ ДНЕВНИКА ТРЕЋЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ БРИГАДЕ

7 ОДБИЈЕНИХ ЈУРИША ЗА ДАН

Оно што се збило 23. јуна 1944. године остало је у сећању преживелих ратника Треће пролетерске као њихов најтежи тренутак, најдраматичнији доживљај у ослободилачком рату. О томе дану и томе догађају записано је у оперативном извештају бригаде, који се чува у архиву Војног института, између осталог и ово:

„Рано ујутру непријатељ је са правца Ростова напао наше снаге на Црном врху (јужно од Травника). Борба је вођена цијелог дана на одстојању између 30 и 150 метара. Непријатељ је стално убацивао појачање. Одбијено је 11 жестоких напада и 7 јуриша...

Наши губици: 29 мртвих и 40 рањених.

Непријатељеви губици: око 250 мртвих и 300 рањених."

ЈОШ се бригада честито није била разместила за одмор, још неки њени делови из заштитнице нису били стигли на Црни врх — када су, у рано јутро, у сам освит дана, заспалу планину притисли шлемови и зелене униформе.

— Откуд опет они? — питали су се у чуду борци који су се синоћ „одлепили" од Немаца и сву ноћ непрекидно ишли преко брда, преко врлетне и шумовите Крушчице да би се што пре дохватили Црног врха и на миру макар мало одморили.

Веровали су, били су чак сигурни у то да Немци неће кренути за њима — јер је ноћ била црна, без месеца, а планина беспутна и дивља. Они су се, ето, ипак појавили у тренутку када се то најмање очекивало.

Биле су то нове, одморне и свеже јединице које су дошле са друге стране, из Ростова. Онако из покрета удариле су на обезбеђење бригаде, разбиле га у првом налету и запретиле да упадну у тек насељени логор.

У једном трену је Други батаљон био на ногама.

Командант је испред строја:

— Батаљон у линију, за мном!

Строј је као један човек појурио тамо одакле је долазила опасност.

Са друге стране трчали су Немци. Сударили су се негде на средини виса, на малој заравни, у дебелој, непроходној шуми. Тамо где је борба почела у рано јутро, тамо се, на истом месту, после много узастопних јуриша и противнапада завршила тек увече. Пролетери нису имали снаге да пођу напред, а назад нису имали куд. Од задње ивице виса делило их је једва стотину метара. Иза те линије, на падинама Црног врха, били су рањеници, делови Врховног штаба, чланови Авноја, коморе, болнице... Ако испусте вис, ма где после кренули, ка Бугојну, Травнику или Доњем Вакуфу, — свуда их чека још јачи непријатељ.

Излаз је био једино у томе да се упорно бране на вису, тако добију у времену и створе могућност да се болница и комора, под заштитом осталих батаљона, пробију назад преко Крушчице, путем којим су и дошли — тамо где су то Немци најмање очекивали и желели (намера им је, очевидно, била да потисну пролетере са виса, збаце их у долину Врбаса или Лашве и тамо униште).

То је штаб бригаде имао у виду када је Другом, Четвртом и Талијанском партизанском батаљону упутио ово лаконско наређење: „По сваку цену држите Црни до подне".

Све снаге тих батаљона, њихови водови и чете, командири и борци, политички комесари и митраљесци — сви су били у првој линији, у једном непрекидном ланцу. А непријатељеве јединице биле су распоређене по дубини и нападале у таласима.

Чета добија задатак батаљона

Први њихов талас је брзо остао без даха. И други се, затим, истопио у врелини блиске борбе, у којој су пламтеле само бомбе и севала аутоматска оружја. Сменио их је трећи, па четврти...

У једном тренутку је живи ланац пролетера на левом крилу почео да се повија. Немци су навалили још јаче. Запретила је велика опасност. Без помоћи се није могла отклонити, а резерви није било. Постојала је само једна могућност: маневар снагама Другог батаљона који се најстабилније држао.

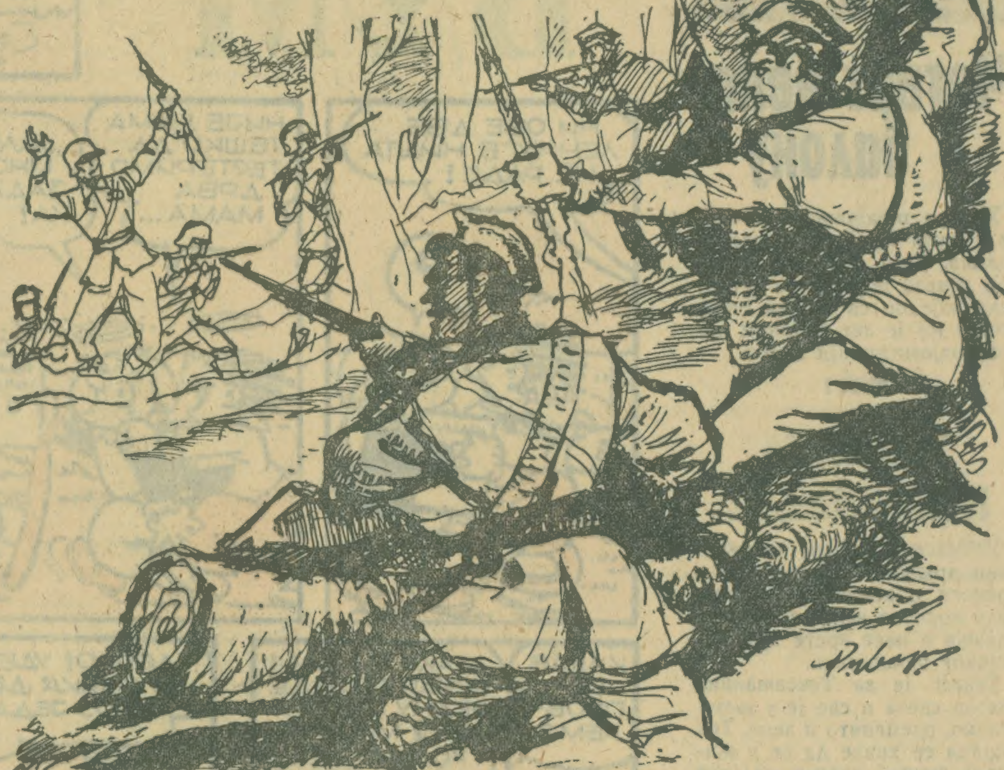
Тада је једна његова чета преузела на себе фронт целог батаљона. Остале чете су се повукле мало назад и, под заштитом шуме изненада удариле у бок Немаца који су на неким местима били потисли пролетере до задње ивице виса. Удар је био јак. Изненађени Немци нису могли издржати притисак. Од пресечених делова на левом крилу опет је створен чврст и непрекидни ланац.

Цео дан надохват бајонета

Тако је ишло до подне. Смењивали су се јуриши и противнапади, увек на истом месту, на истом одстојању, надохват бајонета и домет бомбе.

Онда је напетост почела да попушта јер се ближио тренутак одређен за завршетак одбране. И када је требало почети повлачење, курир је донео наређење: „Продужите отпор до 15 часова!"

По истом куриру, командант Другог батаљона је обавестио штаб бригаде: „Људи су преморени. Хране нема. Нестаје муниције. Губици расту. Али будите сигурни, издржаћемо..."

Свима у строју поново је било наређено да не смеју ни корака назад. И опет су командири и команданти упоредо са борцима витлали бомбе, узимали митраљезе и тукли с прве линије фронта, док су око њих врцали, поигравали, уједали куршуми. Тако су на истом месту, на истој линији и у истој улози дочекали 15 и по часова. Тада је опет дошао курир и донео ново наређење:

„Борите се до краја дана!"

Десет на једнога

То је значило још пет часова неизвесности и напора које је готово немогућно било издржати. Још пуних 5 часова требало је држати једну исту линију и са ње, максалим и прорећеним четама, непрекидно одбијати насртаје неупоредиво јачег нападача који стално убацује из дубине нове снаге. Срећна околност је била у томе што Немци због густе и високе шуме нису могли употребити ни артиљеријске ни минобацачке јединице. Њихови напори да лаким стрељачким наоружањем потисну пролетере остали су без резултата. И по десеторица су ишли на једног пролетера. Он је непомично лежао уз букву, у малом земљаном удубљењу, и тукао отуд све док је имао снаге и док је било муниције. Ко зна колико је Немаца и колико пута јуришало на пушкомитраљесце Макељу и Жику, ко зна колико се снопова рафала укрштало изнад њихових глава, а они су по четири часа непрекидно лежали на једном месту. Тако су дочекали и крај дана.

У први сумрак стигла је жељно очекивана вест:

„Рањеници и коморе изишли су из обруча".

И наређење:

„Крените за њима"!

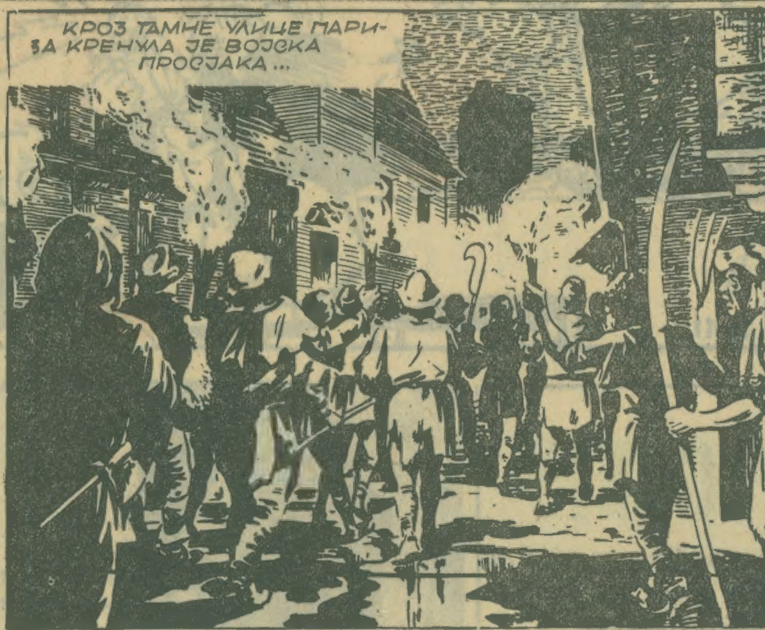
Док су се батаљони повлачили по деловима, пушкомитраљезац Гарача је на падинама испод виса одабрао погодно место и са групом бораца остао у заседи. Немци се томе нису надали. Ишли су слободно, у гомили. Гарача их је пустио сасвим близу. Онда је сасекао њихове прве редове.

То су били последњи пуцњи тога дана који је — како каже пуковник Ђуран Ковачевић, тадашњи командант Другог батаљона, — био најтежи његов дан у рату, тежи и од најдраматичнијих тренутака на Сутјесци.

И пуковник Никола Пећанац, заменик команданта бригаде, и потпуковник Јово Грубар, политички комесар једне чете Другог батаљона, запамтили су Црни врх као место најтежег окршаја њихове јединице у рату. Они кажу да никада до тада, а ни после 23. јуна нису доживели такав двобој митраљезаца и аутоматичара, двобој у којем ни за тренутак, од раног јутра до мрака, није престала пуцњава из аутоматског оружја.

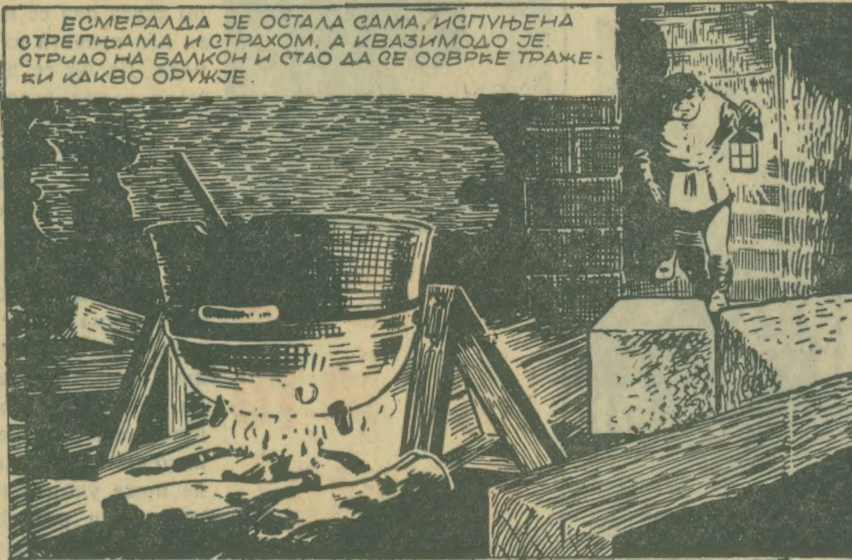
ПРЕМА РОМАНУ В. ИГОА **ЗВОНАР БОГОРОДИЧИНЕ ЦРКВЕ**

Ђ. ЛОБАЧЕВ

ТАЈАНСТВЕНА ПЕЋИНА

КУПОН БРОЈ 3

Питања:
7. Шта пише у писму које је извучено испод рибе?
8. Где треба да скрену наши пријатељи?

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА ИЗ КУПОНА БРОЈ 3

7. ______________________

8. ______________________

КУПОН БРОЈ 4

Питања:
9. Шта означава цртеж на зиду пећине?
10. Шта пише на зидовима пећине?
11. Шта представља цртеж на зиду палубе?
12. Прочитајте шта пише на вратима орманчета кабине телеграфисте?

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА ИЗ КУПОНА БРОЈ 4

9. ______________________

10. ______________________

11. ______________________

12. ______________________

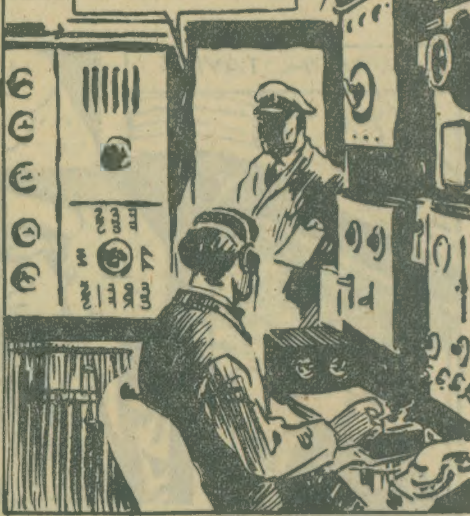

РЕЗЕРВНИ ИГРАЧИ ЗА ШАХОВСКОМ ТАБЛОМ

ШАХОВСКА такмичења захтевају одређени број играча. Зато се одређују резервни играчи, који имају право да у одређеном моменту ускоче у турнир или екипни сусрет. Они увек делују као изненађење јер се на њихов наступ није рачунало, па им то даје увек извесно преимућство у односу на друге играче.

Као „резерве" наступају како велемајстори тако и непознати шахисти. И за једне и за друге заједничко је што њихова појава за шаховском таблом доноси понеку занимљивост која се памти...

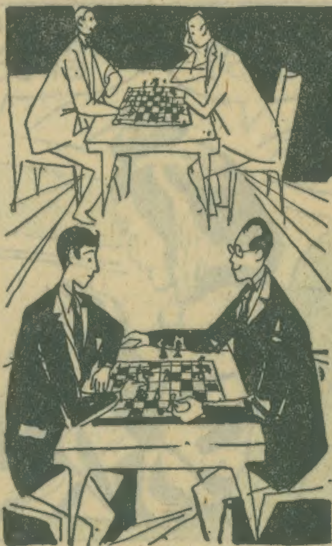
Велики мајстор шаха и кандидат за првака света Јохан Цукертот (1842. до 1888) рођен је у Лублину у Пољској, али је знатан део живота провео у Лондону. Из тог периода потиче један његов наступ као „резервног" играча. Цукертот је случајно био присутан мечу између две екипе. Једној екипи је недостајао играч за последњу таблу и председник клуба тражио је замену. Његовој срећи није било краја када је наишао на познаника — Цукертота и предложио му да као „резерва" заузме слободно место. Опасност да га препознају била је мала јер се играло у провинцији, па је он прихватио предлог. И док се председник радовао неочекиваном решењу проблема, дотле је капитен те исте екипе јадиковао. Цукертот је убрзо остао „слабији" за две фигуре, а затим је и његова дама без материјалне накнаде напустила шаховско бориште. Капитен није могао а да не упозори велемајстора на „погрешан" начин игре! Мало после тога, његов партнер иако материјално јачи, добио је мат а Цукертот честитку за лепо извојевану победу.

Недавно је Михаило Ботвиник одустао од такмичења за првенство света и на његово место дошао је Ефим Гелер — као резерва. Иако су многи очекивали овакву одлуку експрвака света који је љут што му је Светска шаховска федерација одузела право на реванш-меч са Петросјаном, она је дошла као непријатно изненађење. Јавност је за њу сазнала тек пошто је истекао рок у коме је он требало да пошаље пријаву за учествовање. Једногодишње припреме његовог несуђеног партнера Васје Смислова пале су у воду! Сада је требало почети све изнова али за то времена није било. Ипак, Гелер је био психолошки у повољнијем положају и оран за борбу ступио је у меч. Неочекивано пружену шансу у пуној мери је искористио: меч је добио са 5,5:2,5.

На шаховским турнирима резервни играчи имају могућност да се сусретну са већим бројем играча јачим од себе и да освоје неку од шаховских титула. Међутим, дешава се и обратно. На међународном турниру који је одржан крајем прошле, 1964. године, у Бакуу на листи учесника неочекивано се нашао енглески студент у Москви Хоскинг. Турнир је имао 12 кола и у сваком од њих он је био поражен. Врло јак састав турнира омогућавао је освајање титуле интернационалног шаховског мајстора, али је Хоскинг био лоше среће — није успео ниједном чак ни да ремизира.

СТАРИ РИВАЛИ

На Првом омладинском првенству света у шаху одржаном јуна месеца 1951. године у енглеском граду Бирмингему победио је Борислав-Бора Ивков са 9,5 поена. На турниру је било 18 учесника који се сдиграли 11 кола по швајцарском систему. Ивков је на турниру три партије ремизирао док је преосталих осам добио. Међу пораженима се нашао и Данац Бент Ларсен који је у крајњем пласману поделио 4. до 6. места с Енглезом Харисом и Финцем Ниреном са по 6,5 поена.

Поновни сусрет Ивкова и Ларсена у борби за светски примат, овога пута сениорски, у шаху почеће у мечу од 10 партија крајем овога месеца на Бледу.

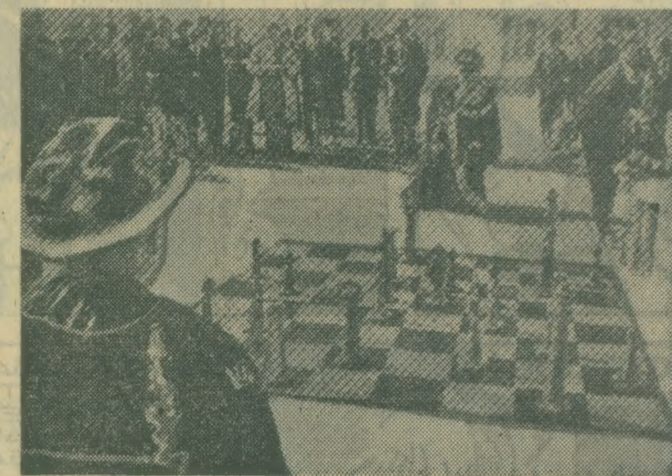
Ево њихових најважнијих шаховских резултата:

Бора Ивков (рођен 12. новембра 1933. године у Београду) запажен је у шаховској јавности 1947. године када је са Фудерером поделио 1 и 2 место на Омладинском првенству Југославије. Две године доцније, у 16. години постао је шаховски мајстор на првенству државе у Загребу. Године 1955. победио је на велемајсторским турнирима у Мар дел Плати и Буенос Аиресу. Исте године на великом турниру у Загребу делио је 2-3 место са Матановићем, иза првака Смислова. Наведени успеси донели су му титулу велемајстора тако да је титулу интернационалног мајстора носио само једну годину. Серију даљих успеха Ивков је крунисао на Међузонском турниру у Амстердаму где се квалификовао за турнир кандидата за првака света који се игра путем елиминационих мечева. На недавно завршеном турниру мира у Загребу Ивков је поделио 1. и 2. место са Волфгангом Улманом.

Бент Ларсен (рођен је 4. марта 1935. године у градићу Тистеду на полуострву Јитланду) постао је првак Данске 1954. године. На XI олимпијади добио је титулу интернационалног мајстора, а на наредној — титулу велемајстора. На турниру младих мајстора у Загребу 1955. године делио је 1. и 2. место са Швајцарцем Бендом. У Хестингсу 1956/57. делио је 1. и 2. место са Глигорићем, а у Даласу и Вагенингену 3. и 4. место. У Бевервајку делио је 1. и 2. место 1960. и 1961. године. Први пут са Петросјаном, а затим с Ивковом. На Међузонском турниру у Амстердаму поделио је прво место што му је донело опште признање и квалификовао се за даље борбе за првенство света у шаху.

ВЕЛИКА ШАХОВСКА ПАРТИЈА

Недавно је у замку Хезелбиш у Стокхолму одржана такозвана „краљевска партија шаха". Шведски шаховски првак из 1964. године Ерик Лундин (игра белим фигурама) и првак за 1963. годину Кристијан Скелд, одевени у пурпурне тоге украшене хермелином и са златним крунама на глави, одиграли су партију шаха фигурама високим пола метра.

Са свих страна

● Општинске власти у Хербштајну, у Немачкој, одлучиле су да сваки нови брачни пар на сам дан венчања мора да засади три младе брезе у „Алеји брака". За годину дана алеја се „обогатила" за 150 нових стабала. Општински оци тврде да овај нови обичај привлачи многе будуће парове у Хербштајн, а да они који су се ранијих година овде венчали и засадили брезе, редовно долазе да обиђу „своје" дрвеће.

● Један Аустралијанац има мајмуна који обавља многе послове на фарми. Пореске власти су чак дозволиле фармеру да свог необичног помоћника званично пријави као члана домаћинства и тиме смањи себи пореску стопу.

● Архитекта С. Ј. Падаревски израдио је план за једну стамбену зграду у америчком граду Сан Дијегу која се с пуним правом може назвати револуционарном новином. Наиме, зграда ће се 8 пута у току дана окретати за одређени број степени тако да ће сви њени станари моћи подједнак број часова да уживају у погледу на Тихи океан.

● У Јерусалиму је недавно отворен зоолошки врт у коме се налазе само оне животиње које се помињу у Библији. Поред сваког кавеза налази се табла на којој је исписан цитат из Библије у коме се та животиња помиње.

● Најчешћа обућа у Мексику је комад старе аутомобилске гуме причвршћен за ногу помоћу ремена или чак обичним канапом. Недавно је полиција за свега неколико часова ухватила једног одбеглог робијаша, и то пратећи његов траг на прашњавом тлу. Бегунац је на десној нози имао ципелу од аутомобилске гуме марке „гуђир" а на левој марке „фајерстон".

Пауци су бољи него што се мисли

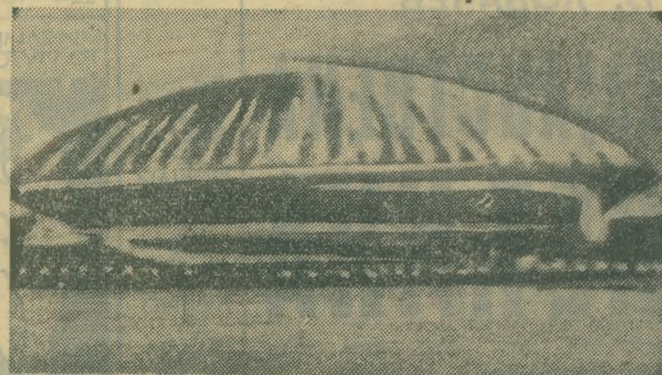
Пауци су бољи него што их бије глас који су стекли на основу разних празних веровања. Од преко 30.000 разних врста које живе на Земљи, само су три тако отровне да им ујед може бити смртоносан за људе.

Колико се пријатеља и заинтересованих научника бави овим малим живим бићима показао је трећи европски састанак арахнолога у Франкфурту на Мајни. Састанку је присуствовало 100 истраживача паука из 15 земаља. Они су се састали у музеју Сенкемберг, једном од најзначајнијих центара за арахнологију на свету.

Један од најпознатијих немачких арахнолога доктор Краус из музеја Сенкемберг рекао је: „Ја бих раније отрпео ујед паука него ујед пчеле. Пауци никада не нападају људе и бране се само ако их човек дира или озледи". Доктор Краус побија приче да у јужноамеричкој прашуми вребају тарантеле на људе и и да се са грана дрвећа бацају на своје жртве. Међу опасне пауке спада и чувена „црна удовица" која је Едгару Валасу послужила као материјал за један криминални роман. Али и ујед овог паука само је у три одсто случајева смртоносан.

О позитивним особинама паука такође се може говорити. Тако се многе врсте паука истичу као велики летачи. Када желе да крену на путовање они се сместе на неку травку с главом надоле, из луче из жлезде на задњем делу тела дужи конац који после односи ветар заједно с прикаченим пауком. На тај начин они могу да превале пут од неколико хиљада километара. Није никаква прича, тврди доктор Краус, да су пауци у нон-стоп лету превалили Атлантски океан, још пре него што је Колумбо открио амерички континент. Зато у Европи постоје колоније паука које су првобитно биле одомаћене у Северној Америци.

Поред овога пауци су и неупоредиви ткачи. Један једини паук је у стању да према потреби производи конце за везивање, лепљење, пењање, плетење мреже и тако даље. На Мадагаскару живи нека врста паука чије су конце бoје злата користили урођеници за производњу делова одеће. Научници су такође утврдили да пауци по својој телесној грађи спадају међу ретка бића која су у стању да преживе чак и атомски рат. Они могу да поднесу 80.000 рендгенских јединица док би људе убио већ хиљадити део ове дозе.

ЗГРАДА — ПЕЧУРКА

У америчкој савезној држави Илиноису неда[illegible]о је завршено грађење велике зграде универзитета чији кров има облик печуркиног „шешира".

WALT DISNEY Месечеве греље

ЈА САМ...

— Ја сам тукан-птица. Незналице ме бркају с пеликаном с којим, међутим, нисам ни у каквим родбинским везама. Мој кљун није као његов сачињен од о[illegible]е, већ од праве и чисте кости и зато је неупоредиво чвршћи и јачи од сваког другог птичјег кљуна..."

Огроман кљун тукана отвореноземелене је боје а перје богато и у разним величинама представља читав сплет прекрасних боја, међу којим преовлађују загасите.

Тукан је враголан, а кад је у кавезу воли да се забавља са [illegible]ајмлађим посетиоцима. Када се малишани окупе око његовог кавеза и кад се заори њихова раздрагана вриска, расположен тукан одједном заклепеће својим зеленим кљуном као кастањетима.

Тукан (Rhamphastos toco) припада реду птица пузаваца. Ова ретка птица живи у Бразилу.

ПОКРЕТАН ВАВИЛОН

Наполеонова армија била је прави покретан Вавилон. У њој су били заступљени многи језици и дијалекти: немачки, валонски, фламански, холандски, шпански, пољски, италијански, па и српскохрватски. Толико је наиме народа учествовало у походу на Русију а и раније (од 1809).

Један заробљени виртембершки хирург овако описује болницу: „Један Пољак опружио се преко мојих ногу. С десне стране био је Италијан, са леве Шпанац или Португалац, а глава ми је била на једном Французу. Јаукало се и молило на свим језицима: ко на латинском, ко на немачком или италијанском".

ЧУДЕСНИ ТРАНСФОРМАТОР

Више од хиљаду часова радио је мали трансформатор који видите на нашем [illegible]имку. Ово „чудо од апарата", како га називају стручњаци, претвара топлоту природног гаса директно у електричну енергију.

Филм

Иако има већ 60 година овај познати глумац не жели дублера у опасним сценама

Кери Грант

У ШЕЗДЕСЕТОЈ години Кери Грант играо је у филму „Шарада“ са Одри Хепберн. Режисер филма Донен рекао му је на почетку снимања: „Јасно је да ћемо вам за вратоломну трку преко балкона и кровова дати дублера“.

— Јасно је да мени дублер не треба — рекао је Кери Грант и још док је то говорио извео је са лакоћом тежак салто уназад а затим стој — као да је управо стигао из циркуса.

Пут Кери Гранта до славе није био нимало лак. Доживео је низ неуспеха на почетку каријере, али је упорним радом постао добар глумац и снимио око 60 филмова. Кери Грант је Енглез, сада амерички држављанин. Родио се 1904. године као Арчибалд Александар Лич. Пишући своју аутобиографију он каже: „Био сам једино дете и угледао сам светло дана — или боље речено, таму ноћи — око 1 сат ујутро једног хладног јануарског дана. Било је то у кући у предграђу у којој су мале пећи на угаљ штитиле станаре од смрзавања. Отада сам стално настојао да проводим што је могућно више времена тамо где сунце најтоплије сија“.

Арчибалда Александра Лича почела је да привлачи уметност на даскама врло рано, али му је отац утувио у главу да је играње у позоришту „најгора врста плаћеног скиталаштва“ и да је најбоље да се држи далеко од тога. Тако је он постао механичар са изгледом на титулу инжењера. Инжењер није постао зато што је изумео систем осветљавања за позорницу. Приказао га је у Бристол театру. Било је свршено за занатом. Арчи је заборавио очеве мудре савете, омирисао је театарски ваздух. Постао је члан једног не баш прворазредног оперетског ансамбла који је управо полазио на турнеју.

После нимало сјајне каријере у оперети остао је Арчи без посла и потуцао се од немила до недрага. Био је продавац сендвича, каубој а уз то је певао помало.

Онда се појавио Артур Хамерштајн, краљ „шоу“ представа и довео га на Бродвеј.

КЕРИ ГРАНТ

Али, била је то једина заблуда која се Хамерштајну као проналазачу талената десила. Арчи је подбацио и опет се нашао на улици. Тада је учинио оно што су га искусније колеге упозоравале да не чини, отишао је у Холивуд.

Угледала га је Ме Вест, некад славна глумица и рекла: „Овај или ниједан!“ И он је желео да игра али потрајало је дуже док филмски људи нису то пожелели. Арчи је прекрштен у Кери Гранта и подвргнут мучној процедури пробног снимања.

Филмски експерти преобразили су се преконоћ. Тако је почела бурна каријера Кери Гранта. Кад Кери Грант данас погледа уназад на своју каријеру може да буде потпуно задовољан. Ретко ко од многобројних његових колега и партнерки са филма није већ заборављен. Међу њима су биле глумице које су се убрајале у највише плаћене старове. Њихова имена пунила су биоскопе, њихови животописи новинске ступце. Кароле Ломбард више нема, несрећно је завршила и Џин Харлоу, Мирна Лој се повукла и заборављена је исто као и Ајрин Дан, Џин Артур и многе друге које су некад уз Кери Гранта стајале под светлом рефлектора.

Исти је такав случај и са некадашњим ривалима Кери Гранта с филмског платна; готово сви су они ишчезли. Кери Грант их је надживео, он је још ту, преврће се преко главе у атељеу и изјављује: „Дублер ми не треба!“

СВЕ ЗА МЕСЕЦ

НА МЕСЕЦУ ЋЕ ЉУДИ ЈЕДНОГ ДАНА ГРАДИТИ СЕБИ ДОМОВЕ. ПРВИ ПРОЈЕКТИ СУ ВЕЋ ГОТОВИ. У МОДЕЛУ НА СЛИЦИ МОГУ УДОВНО ДА ЖИВЕ ТРИ АСТРОНАУТА. ЊИХОВ „СТАН“ НАЛАЗИ СЕ У ДЕСНОЈ ТРЕЋИНИ МОДЕЛА. ОСТАЛО ЈЕ НЕКА ВРСТА ГАРАЖЕ ЗА ВОЗИЛО КОЈЕ ЋЕ ИМ СЛУЖИТИ НА МЕСЕЦУ

ОКО МЕСЕЦА ТРЕБА ВЕЋ ИДУЋЕ ГОДИНЕ ДА ПОЧНЕ ДА КРУЖИ ЈЕДНА ФОТО-СОНДА. СОНДА ЋЕ КРУЖИТИ ОКО МЕСЕЦА НА РАСТОЈАЊУ ОД 50 КИЛОМЕТАРА, СТАЛНО ЋЕ СНИМАТИ И ТЕ СНИМКЕ ПРЕНОСИТИ НА ЗЕМЉУ. ФОТО-СОНДУ ОДНЕЋЕ У ОРБИТУ ОКО МЕСЕЦА РАКЕТА ТИПА „АТЛАС-АГЕНА“. МОДЕЛ ФОТО-СОНДЕ НЕДАВНО ЈЕ ПРИКАЗАН НОВИНАРИМА.

НА МЕСЕЦ ЋЕ НАЈВЕЋА РАКЕТА СА ЧВРСТИМ ГОРИВОМ ОДНЕТИ ЈЕДНОГ ДАНА ВАСИОНСКИ БРОД СА ПОСАДОМ. САСТАВНИ ДЕО ОВЕ РАКЕТЕ БИЋЕ ОГРОМАН „ТИГАЊ“ ОД ГУМЕ ЧИЈИ ЋЕ ПРЕЧНИК ИЗНОСИТИ 4,2 МЕТРА. „ТИГАЊ“ ЈЕ ТЕЖАК 5.000 КИЛОГРАМА И ОД ЊЕГА БИ СЕ МОГЛО НАЧИНИТИ 650 АУТОМОБИЛСКИХ ГУМА.

СА МЕСЕЦА ЋЕ АСТРОНАУТИ ЈЕДНОГ ДАНА БЕЗБЕДНО ДА СЕ ВРАЋАЈУ НА ЗЕМЉУ. СМАТРА СЕ ДА ЋЕ ОНИ ИЗ СВОЈИХ КАПСУЛА МОЋИ ДА ИСКОЧЕ КАД ПРИСПЕЈУ У РЕЂЕ СЛОЈЕВЕ АТМОСФЕРЕ И ДА СЕ СПУСТЕ НА ЗЕМЉУ. У ТЕ СВРХЕ ТЕХНИЧАРИ СУ ИЗУМЕЛИ „БАЛУТ“, КОМБИНАЦИЈУ БАЛОНА И ПАДОБРАНА.

ХРАМ СЕ ПРЕСЕЛИО

Храм у Амади, један од најзначајнијих фараонских споменика у нубијском делу Нила, обухваћен је великом акцијом УНЕСКО-а у спасавању угрожених египатских старина на подручју које ће покрити вода вештачког језера после изградње асуанске бране. Пошто се налазио на вишем месту од осталих стародревних храмова у египатској Нубији, дуго му није претила непосредна опасност. Најзад је и у његову близину стигла површина растућег Нила. Бригу о спасавању овога храма преузели су на себе француски стручњаци.

Зидови храма обложени су малтером а красе их добро очуване слике. Ако би се храм раставио, биле би оне за свагда изгубљене. И сам храм изгубио би много од своје вредности. Због тога су се француски техничари одлучили да га преселе у целини. Скоро 800 тона тешку зграду повезали су ужадима, а затим „пошиљку“ подигли на покретно постоље и најзад све то послали на пут на три упоредне железничке шине.

Спорошћу пужа селио се 22 м дуг, 9 м широк и 4,5 м висок храм фараона Тутмоса. Железничке шине дизане су иза њега и постављане опет испред храма. Пут дуг 2.500 метара пењао се лагано, тако да висинска разлика из међу старог и новог положаја храма износи 65 метара. Главни део посла извршиле су хидрауличне помоћне справе.

Ова селидба трајала је пуну годину дана. Храм је по пакленој врућини на врелом пустињском песку померан милиметар по милиметар. Захваљујући огромним напорима храм је сачувао сву своју лепоту за будуће посетиоце. Данашњи грађевински стручњаци показали су се достојни наследници својих давно несталих претеча из долине Нила.

ПРАДЕДА ДАНАШЊИХ ТЕЛЕВИЗОРА

На фотографији видите телевизор конструисан још године 1936. Његов творац је Енглез Џон Берд.

ТАЈНА ВЕЛИКИХ НОГУ

Једна модискиња из Беча отпустила је своју кућну помоћницу због тога што има велика стопала. Та велика стопала, стајало је у писменом отказу, сметала су читавој породици. Отпуштена девојка жалила се уреду за запошљавање због неоснованог и неоправданог отказа. При испитивању овог случаја показало се да девојка носи ципеле број 46, као и муж њене газдарице. И тада је клупче почело да се одмотава. Наиме, господаричин муж често је увече облачио девојчине ципеле јер је његове жена закључавала, и одлазио да са својим пријатељима поседи у кафани. Модискиња је мислила да ће питање излазака свог мужа решити отпуштањем девојке. Судија, међутим, није уважио овај разлог и наложио је модискињи да девојку поново прими у службу.

КАРАВАЂО,

зачетник натурализма

Последњих година приређено је четрнаест великих изложби Микеланђела Караваћа, знаменитог италијанског сликара 16. века. Поводом поновног излагања његових слика почело је да се пише и говори о овом неправедно запостављеном уметнику, који је својим делом одиграо револуционарну улогу у сликарству свога времена и извршио велики утицај на француско и холандско сликарство 17. века.

Рођен је 1565. (?) године као син зидара у месту Караваћо близу Бергама (Северна Италија). Право му је име Микеланђело Меризи (или Америги). По обичају оног времена узео је за уметничко име назив свог родног места Караваћо.

Почетком 17. века отишао је у Рим, ондашњи центар уметности читаве Европе. Његов таленат се ту нагло развио: у својим сликама без имало извештачености он се враћа свету физичке реалности. Присталице академског стила и класицизма замерале су му што је одлучно прекинуо с дотадашњим идеалистичким и интелектуалним схватањем сликарства и оријентисао се на натурализам.

И његове слике с религиозним мотивима изазвале су протесте конзервативних: ликови светаца нису били идеализирани већ узети међу обичним људима са улице, мадоне је Караваћо сликао као

МИКЕЛАНЂЕЛО КАРАВАЂО

крупне сељанке које доје дете. Служио се снажним контрастима виолентног осветљења и дубоких сенки, осветљавајући своје слике са стране.

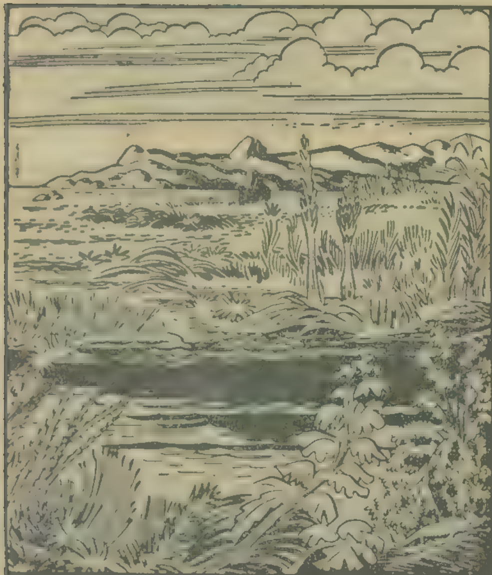
Водио је буран, боемски живот, пун испада и туча. Због тога је морао напустити Рим. Одатле се преселио у Напуљ где је наставио да слика, али се ни ту није дуго задржао. Прешао је на Малту где је такође остао кратко. На путу за Рим разболео се и умро у 37. години.

Последње његове слике са Малте су: Усековање Јована Крститеља, Васкрсење (музеј у Месини) и Смрт Девице (Лувр).

ЗБОГ ОТАПАЊА ЛЕДА

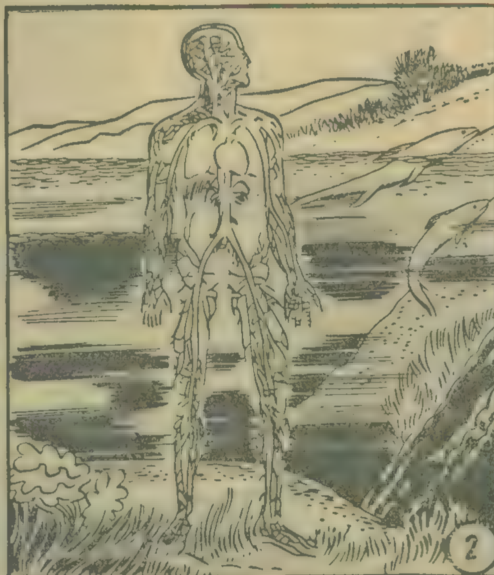
Неки научници сматрају да се сланост воде прибрежних мора све више и више смањује. Верује се да до овог долази због све већег отапања леда око Антарктика.

КРОЗ ПОВЕСТ ОКЕАНА

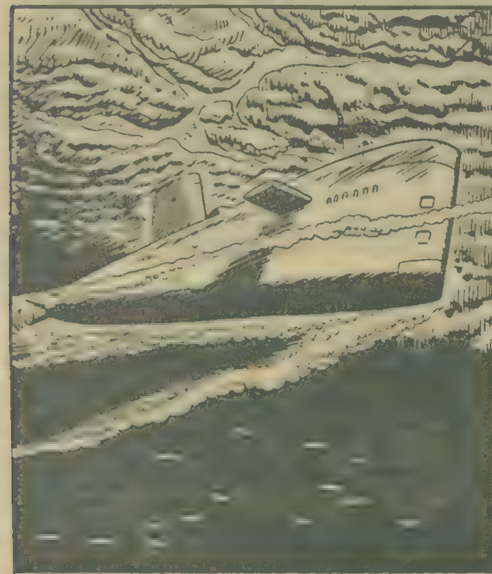
5.

Први облици живота били су тако мали да се ни микроскопом не би могли видети, али су се током времена развијали и претварали у једноћелијске животиње. Ниво океана на Земљи у више махова се дизао и спуштао. Могуће је да су неке морске биљке, пошто се вода повукла, очврснуле и на неки начин се прилагодиле сувљем терену. После дужег времена биљке су почеле да се развијају. Земља је добила зелени покривач.

6.

Са биљкама које су почеле да напредују јавиле су се и животиње које до тада нису могле да постоје јер није било хране. Сада су њихову храну сачињавале биљке. Животиње које су почеле да се прилагођавају животу на обали са собом су „понеле“ и нешто мора у својим телима. И сви ми данас имамо у свом крвотоку исте хемијске састојке које садржи морска вода и то чак и у истој сразмери.

7.

Море је подељено на четири океана и поред тога што је то у ствари један једини. Ти океани су Тихи или Пацифик (који је велики као сва три остала заједно), Атлантски, Индијски и Арктички. Већи део Арктичког океана је покривен поларном леденом кором. Пут америчке подморнице „Наутилус“ је доказао (било је то 1958. године) да су дубине овог океана несмрзнуте.

8.

Када би се на неки начин све неравнине на Земљи изједначиле, океани би прекрили копно дубином од око 3.790 метара. Таласи плиме би се несметано ваљали са израженим узвишењима која би се јављала под дејством гравитационе силе Месеца. Сматра се, да је Месец настао када се један комад Земље одвојио, а има неких који мисле да је удубљење Тихог океана „ожиљак“ тог „откинутог“ дела Земље.

(Наставиће се)

ДАНСКА — ЗЕМЉА МЛЕКА

Производња млека у Данској премаша 5 милиона литара у вредности око 190 милијарди динара. Од ове огромне производње Данска је последњих година извезла млечних производа, углавног маслаца и сира, за око 100 милијарди динара.

Овако велика производност данског говедарства, поред опсежних огледа са исхраном млечних грла, условљена је и низом систематских зоотехничких мера за унапређење ове гране сточарства, пре свега испитивањем потомства приплодних бикова и постојањем великог броја (преко 1.800) удружења за матично књиговодство и контролу млечности крава.

Ова испитивања потомства приплодних бикова врше у Данској удружења одгајивача црвеног данског говечета, која имају и своје станице за вештачко осемењавање. Посто је 33 станице за испитивање потомства за 102 групе. Свака група има по 20 крава, потомака једног истог бика. Овај бик осемени 100 до 120 крава Од ових крава просечно се добије 50 одсто мушке телади а од остатка од 50 до 60 јуница узима се 20 за испитивање. Ове стеоне јунице долазе у станицу почетком новембра и обично су старе 25 до 33 месеца.

Испитивање млечности ових првотелака траје 304 дана. Ако се утврди да је потомство неког бика слабе млечности он и целокупно његово потомство избацају се из даљег приплода .

Исто тако и матично књиговодство и контрола млечности крава доприносе унапређивању говедарства. Једно удружење за контролу продуктивности крава обухвата 30 до 45 газдинстава са укупно 400 до 500 крава. Удружење има контролног асистента чија је дужност да годишње 13 пута обиђе свако газдинство и изврши потребна мерења количине млека и узме пробе ради одређивања масноће млека. Прво овакво удружење основано је на полуострву Јитланду 1895. године.

Вештачко осемењавање обухвата данас 90 одсто а можда и више крава. Оно је довело до пунијег искоришћавања најбољих бикова. Такође су и смотре и изложбе допринеле унапређењу ове сточарске гране.

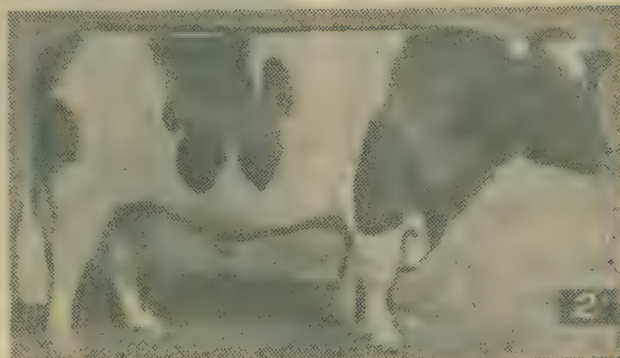
Велики допринос у раду на унапређењу данског говедарства дало је и обиље годишњих извештаја читавих запата, који су доступни свим сељацима. Кроз ове извештаје сељаци се упознају с најбољим приплодним материјалом којим би требало да побољшају своје запате.

Данска се може похвалити и добро организованом ветеринарском службом, која је успела да искорени говећу туберкулозу, а слично стање је и са опасном болешћу заразног побачаја (банг).

На крају да наведемо само неколико података о просечној производњи данских крава, према подацима Европског удружења за контролу млечности крава. Тако црвено данско говече даје просечно годишње 4.369 литара млека са 4,18 масноће или годишње 183 килограма маслаца, док црно-шарено данско говече даје 4.484 литра млека са 4.02 одсто масноће или годишње 180 килограма маслаца. Група са највишом продукцијом дала је просечно по 6.557 литара млека са 4,56 одсто масноће или годишње укупно 299 килограма маслаца. Ако бисмо то прерачунали на пијачне цене, онда би просечно једна крава — рекордерка дала годишње разних производа за преко 600 хиљада динара.

У последње време примењује се и код нас крупно говече затворенocрвене боје увезено из Данске.

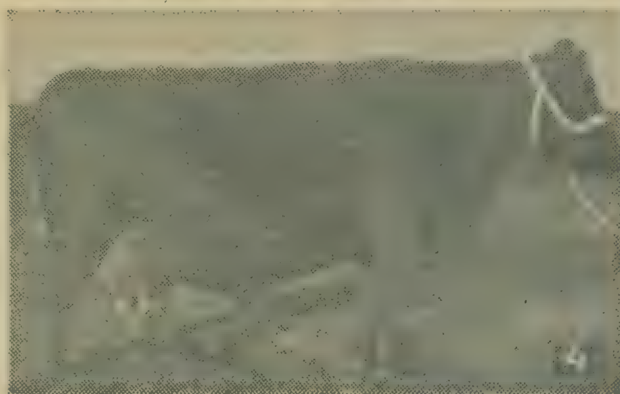

И ПРИ ЕЛЕКТРИЧНОЈ МУЖИ ПОКЛАЊА СЕ ВЕЛИКА ПАЖЊА ХИГИЈЕНИ

ПОТОМСТВО ОВОГ БИКА ЦРНО-ШАРЕНОГ ДАНСКОГ ГОВЕЧЕТА ДАЛО ЈЕ КРАВЕ РЕКОРДЕРКЕ ПО КОЛИЧИНИ МЛЕКА

ПРЕКО 2.000 АСИСТЕНАТА КОНТРОЛИШЕ МЛЕЧНОСТ КРАВА И ВОДИ МАТИЧНО КЊИГОВОДСТВО

КРАВА ЕРНСВИТ 153 ДАЛА ЈЕ У ДЕВЕТОЈ ГОДИНИ 7.703 ЛИТРА МЛЕКА СА 4,79 ОДСТО МАСНОЋЕ, ОДНОСНО ЗА ГОДИНУ ДАНА 369 КИЛОГРАМА МАСЛАЦА

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

Реј Бредбери

ЉУДИ СА ЗЕМЉЕ

(2) **РЕЈ БРЕДБЕРИ, НАПРЕДНИ АМЕРИЧКИ ПИСАЦ, АУТОР ЈЕ МНОГИХ ФАНТАСТИЧНИХ АЛИ И РЕАЛИСТИЧКИХ ПРИПОВЕДАКА И РОМАНА. ОН СПАДА У ОНЕ АМЕРИЧКЕ ПИСЦЕ КОЈИ У СВОЈИМ ДЕЛИМА СТОЈЕ НА СТРАНИ ЧОВЕЧНОСТИ И МИРА. МИ ЋЕМО У НАШЕМ ЛИСТУ ДОНЕТИ НЕКОЛИКО ПРИЧА ИЗ ЊЕГОВЕ, МОЖДА НАЈБОЉЕ, КЊИГЕ „МАРСОВСКЕ ХРОНИКЕ“.**

Командант се хитро али опрезно спустио на једно колено и погледао право у љупко дечје лице.

— Чуј, девојчице, треба нешто да ти кажем.

Посадио ју је на колено и нежно стегао њене мрке ручице својим длановима као да се спрема да јој исприча причу-успаванку коју је пажљиво састављао у глави, не журећи се, улепшавајући је многим срећно нађеним и подробним појединостима.

— Знаш, девојчице, пре пола године на Марс је долетела једна друга ракета. У њој је био човек по имену Јорк, са својим помоћницима. Не знамо шта се с њима догодило. Можда су се и разбили. Долетели су ракетом. Баш као и ми. Само кад би је ти видела! Велика, превелика ракета! Ми смо Друга експедиција са Земље, а пре нас је била Прва. Толико смо дуго путовали, превалили толики пут...

Девојчица је ћутке ослободила једну руку и ставила златну маску која је изражавала равнодушност. Затим је узела златног паука-играчку и ставила га на земљу, а командант је и даље причао своје. Паук јој се послушно успузао на колена, она је хладно пратила његов ход кроз отворе равнодушне маске, а командант, њишући је на колену, настављао је да прича своју причу.

— Ми смо Земљани — говорио је. — Ти ми верујеш.

— Да. — Девојчица је пажљиво посматрала шта у прашини цртају прстићи њене ноге .

— Мудрица си ти! — Командант ју је штипнуо за руку упола равнодушно упола злобно да би је натерао да га гледа. — Ми смо сами саградили ракету. Верујеш ли?

Девојчица је стрпала прст у нос.

— Аха.

— И... не, не, злато, вади прстић из носа... и ја сам командант космичког брода и...

— И још никада се нико у историји васељене није отиснуо у космос на тако великој ракети — изрецитова малецка затворивши очице.

— Сјајно! Како си погодила?

— Ситница: телепатија. — Она је немарно отрла прстић о колено.

— Па? Зар те ово уопште не занима? — повика командант. — Зар ти се не свиђа?

— Било би боље да што пре одете до мистера Иии. — Спустила је играчку на земљу. — Он ће радо поразговарати с вама.

И она отрча праћена у стопу пауком-играчком.

Командант је чучао испруживши руку и гледајући за девојчицом. Осећао је како му на очи навиру сузе. Очајнички је посматрао своје празне руке. Уста су му била отворена. Другови су стајали крај њега посматрајући сопствене сенке. И пљунули су на камену калдрму.

— — —

Мистер Иии им је лично отворио врата. Журио је на предавање и није био спреман да им удели ни минут, сем ако му брзо не кажу шта хоће...

— Мало пажње — одговорио је капетан, уморан, отечених капака. Ми смо са Земље, ту нам је и ракета, нас је четворица, три космонаута и командант, потпуно смо изнурени, гладни смо, требало би да нађемо где ћемо преноћити. И нека нам било ко свечано уручи кључеве од града или било шта слично, нека нам стегну руке, викну „ура“, кажу: „Добро дошли, здраво, другови“. Ето, то је све.

Мистер Иии је био висок, мршав, готово прозрачан; жућкасте очи криле су се иза дебелих плавих кристала наочара. Повијен над писаћим столом, замишљено је прелиставао неке папире и површно погледао на своје госте.

— Бојим се да сад немам код себе формуларе. — Прекопао је све фиоке од стола. — Куда сам их затурио? — Мрштио се. — Мора да су ту негде. А, ево! Молим вас. — Он им пословно пружи папире. — Треба то да потпишете.

— Треба прочитати све те бесмислице?

Мистер Иии окрену према њему очи увеличане сочивима.

— Па зар нисте сами казали да сте са Земље? У том случају будите љубазни и потпишите.

Капетан стави свој потпис.

— И посада треба да потпише?

Мистер Иии га погледа, погледа затим његове другове и прште у ироничан смех.

— Они... да се потпишу? Ха-ха-ха! Па то је дивно! Они, они... — сузе су му текле низ образе. Лупао се шакама по коленима и, нагнут, смејао се широко отворених уста. Придржавао се за сто да не би пао. — Они... да се потпишу?..

Космонаути су се смркли.

— Шта је ту смешно?

— Они... да се потпишу! — дахнуо је мистер Иии малаксао од смеха. — То је заиста оштроумно. Морам о томе да испричам мистеру Ооо. — Погледао је потписане формуларе не престајући да се смеје. — Изгледа да је све у реду. И ваша сагласност за еутаназију, ако се на крају крајева покаже да је неопходна. — Смех му је сметао да јасно говори.

— Сагласност за шта?

— Добро. Имам нешто за вас. Ево. Узмите овај кључ.

Капетан се збунио и поцрвенео.

— О, то је велика част.

— То није кључ од града, глупане! — продера се мистер Иии. — Кључ је од Дома. Пођите овим ходником, отворите велика врата, уђите и затворите их за собом као што треба. Можете тамо преноћити. А ујутру ћу вам послати мистера Ооо.

Капетан неодлучно узе кључ. Стајао је оборене главе. И његови другови нису се мицали с места. Изгледали су као да је неко источио из њих сву крв.

— Па, шта још? У чему је ствар? — запита мистер Иии. — Шта чекате? Шта хоћете? — Пришао је капетану и погрбивши се мало, загледао му се у очи. — Носите се!

— Бојим се да ви чак нисте у стању... — поче капетан. — То јест, када бисте покушали да размислите о томе. — Насмејао се. — Ми смо се много намучили, толики смо пут превалили, зар не бисте могли бар руку да нам стегнете и кажете: „Јунаци!..“ макар толико? — Глас му се прекинуо.

Мистер Иии му немарно пружи руку.

— Честитам! — Усне су му се развукле у хладан осмех. — Честитам! А сада је време да идем. Не заборавите кључ.

И не обраћајући више на њих никакву пажњу, као да су се они растопили, мистер Иии је почео да хода по соби скупљајући неке хартије и слажући их у малу ташну за акта. То је трајало бар пет минута а за то време он се ниједном није обратио суморној четворки која је стајала не осећајући ноге, оборене главе, угаслих очију. Излазећи, мистер Иии је ситничарски загледао своје нокте...

— — —

Пошли су ходником испуњеним пригушеном светлошћу кас у предвечерје. Нашли су се пред великим углачаним сребрним вратима и отворили их сребрним кључем. Ушли су, затворили врата и обазрели се око себе.

Били су у пространој, сунцем окупаној сали. Мушкарци и жене седели су за столовима, стајали у групама, разговарали. Звук отварања и затварања врата натерао их је да се окрену: сви су се загледали у придошлице.

Један Марсовац им је пришао и поклонио се.

— Ја сам мистер Ууу — представио се.

— А ја сам капетан Џонатан Вилијамс из Њујорка, са Земље — одговори капетан без икаквог одушевљења.

Читава сала као да је у тренутку експлодирала!

Таваница се потресла од крикова и усклика. Марсовци, машући рукама и узбуђено вичући, превргући столове и гурајући једни друге, стисли су их у загрљај, сву четворицу подигли на руке. Шест пута пронели су их на раменима дуж читаве сале, шест пута су начинили тријумфални круг скачући, поигравајући, певајући.

Земљани су били толико запрепашћени да су читав минут јахали на узгибаним раменима пре но што су почели да се смеју и да довикују један другом:

— Ево! Ово је нешто сасвим друго!

— Здраво! Требало је одмах да буде тако! Еј, ти! Е-е-е-х.

Раздрагано су намигивали један другом, ширили су руке, пљескали.

— Ехеј!

— Ура! — кричала је гомила.

Марсовци су спустили Земљане на сто. Крици су се утишали. Капетан само што није заплакао.

— Хвала вам, велико вам хвала. Ми нисмо заслужили...

— Причајте нам о себи — предложио је мистер Ууу.

Капетан се искашљао.

Слушаоци су узбуђено охали и ахали. Капетан је представио своје другове и сваки од њих одржао је мали говор збуњено примајући громогласне овације.

Мистер Ууу потапша најзад капетана по леђима.

— Пријатно је срести овде своје земљаке. Ја сам такође са Земље.

— Како?

— Има овде много нас са Земље.

— Ви? Са Земље? — Капетан је разрогачио очи. — Није могућно! Ви сте такође долетели ракетом? Зар се за путовање у космос зна већ неколико векова? — У његовом гласу осећало се разочарање. — Откуда сте ви, из које државе?

— Туиереол. Пресељен сам овамо снагом духа, пре много година.

— Туиереол... — капетан је срицао речи. — Не знам за такву земљу. А шта је то снага духа...

— Ево и мис Ррр, она је такође са Земље. Тачно, мис Ррр?

Мис Ррр је климнула главом и развукла лице у нешто што је требало да буде осмех.

— И мистер Јјј, и мистер Шшш и мистер Ввв!

— А ја сам с Јупитера — представио се један мушкарац прилазећи.

— А ја сам са Сатурна — приступио је други с пламичком у очима.

— Јупитер, Сатурн... — мрмљао је капетан трепћући...

Наједном се све утишало. Гомила је стајала око четворке, неки су седели за столовима али су ти столови били празни; ни трага од свечане закуске. Жуте очи Марсоваца су блистале, испод очију дубоке сенке. Тек тада је капетан запазио да сала нема прозора, светлост као да је продирала кроз зидове. И само једна врата. Капетан се узнемирис.

— Глупост некаква. Где се налази Туиереол? Далеко од Америке?

— Шта је то Америка?

— Нисте чули за Америку? Кажете да сте и ви са Земље, а не знате за Америку?

Мистер Јјј се намрштио.

— Земља, то је непрекидно море, само море, ништа више. Тамо нема копна. Ја сам отуда, знам ја то.

— Чекајте — капетан је устукнуо један корак. — Ви имате спољашност правог Марсовца. Жуте очи, мрка кожа.

— Земља је скроз покривена џунглама, — гордо рече мис Ррр. — Ја сам из Оририја, Земље сребрне културе!

(Наставиће се)

ОПТИЧКА ВАРКА

Начините од папира једну мало ширу „цев“. Затим ту цев ставите на лево око и управите је на неки мотив у даљини. Десни длан ставите поред цеви, као што видите на нашој слици, само пазите да вам десно око остане отворено. Шта ће се догодити? На својој десној руци видећете рупу (а) и у њој исти онај мотив.

ОТВОРИ ОЧИ

На овом цртежу нешто није у реду. Добро га још једанпут погледајте! Нисте приметили? Да вам помогнемо: сликар је, дочаравајући нам живот чланова једне експедиције на Јужном полу, начинио три грешке — случајно, а можда и намерно. Већ сте их открили? Нисте? Дајемо вам још три минута за размишљање. Онима који нису успели сами да нађу грешке помоћи ћемо ми.

Одговор:

1) Пингвини додуше спадају у птице али не умеју да лете. 2) На Јужном полу нема палми. 3) А ни корњача нема на Јужном полу, поготову не шумских као што су ове на нашој слици.

„МОТИВ СА СЕЛА“, рад Душана Коса, ученика VII разреда, Ријека, Максима Горког 4/V

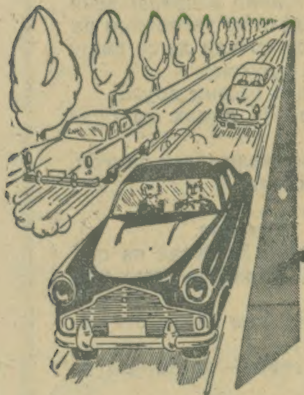

ЗНАТЕ ЛИ НАРОДЕ?

На нашем цртежу је пет људи и пет домова. На вама је да откријете који од њих у којој кући станује. Али, да вам их прво представимо: Монгол, Црнац из Африке, Индијанац, Тиролац и Еским. Пошто смо уверени да ћете сваког од њих сместити у одговарајући дом, не дајемо вам одговор.

У КОЈОЈ СМО ЗЕМЉИ?

Наш цртач био је недавно на једном дужем путовању и том приликом боравио је по неколико дана у Холандији, Белгији, Француској и Енглеској. Из које од тих земаља потиче овај његов цртеж? Ко се мало задуби у слику брзо ће се сетити. Ипак, ево и одговора.

Одговор:

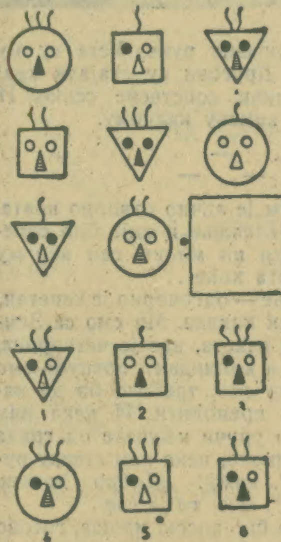
Овај наш цртеж илустратор је израдио у Енглеској. Јер, од наведених земаља само се у Енглеској вози левом страном.

ЗА МАЛЕ СЛИКАРЕ

На нашој слици је, као што видите, птица која на нечему стоји. А на чему? Обојте зеленом оловком сва поља обележена бројевима који су дељиви бројем 3, па ћете видети.

СПОСОБНОСТ АНАЛИЗЕ

Покушајте да нађете закономерност скривену у распореду ових фигура и поставите у квадрат ону од фигура означених бројем која по вашем мишљењу треба ту да дође.

Одговор:

У квадрат треба поставити фигуру која одговара броју 3. У сваком положеном и сваком усправном реду налазе се по три фигуре различитог облика (квадратна, троугласта и округла). Носеви су у сваком реду: по један црни, један бео, један шрафиран; очи — беле, црне и различите, а различит је увек и број длака на глави. Према томе, фигура која недостаје мора да буде квадратна, да има црни нос, различите очи и три длаке.

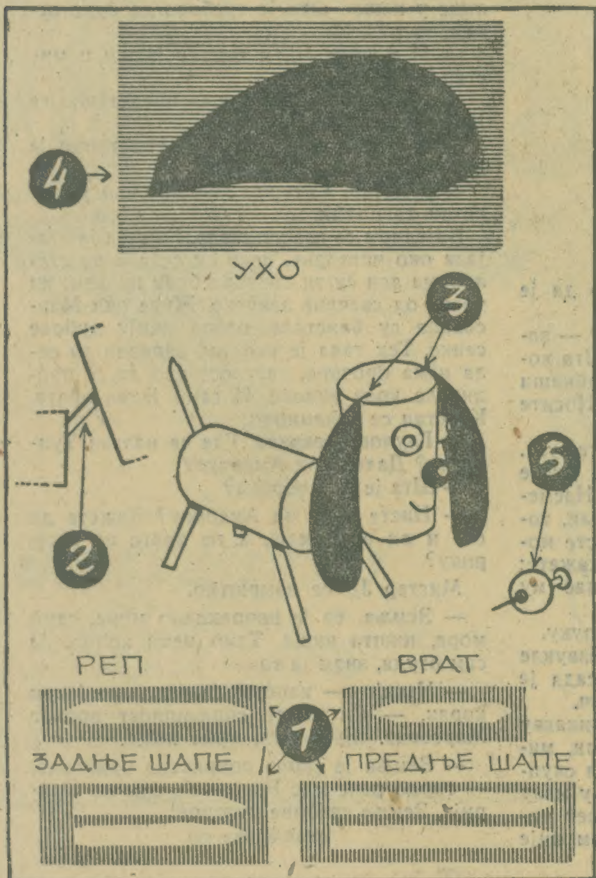
ДЕЧЈИ ЦРТЕЖИ СА КОНКУРСА

Ђачки цртежи у овом броју, као и они раније објављени у овој рубрици, награђени су са по 1.500 динара. Награде ће бити достављене поштом.

„ПЕЗАЖ“, рад Светлане Адамов, ученице VII разреда основне школе „Јован Јовановић-Змај“, Панчево, Улица Народног фронта 8

НАПРАВИ САМ

КУЦА ОД ПЛУТЕ

За куцу од плуте су вам потребна два запушача од плуте купастог облика, шест зрна шибице, три перлице (једна црна за нос и две плаве за очи), три мала ексера и црни папир.

Начин прављења: шест зрна шибице обрежите према цртежу број 1; четири зрна шибице забодите са врховима окренутим према куцином телу — то су шапе — пето нека вам послужи као реп, а шестим спојте куцину главу са телом (цртеж број 2).

Главу засеците са обе стране (цр. бр. 3) и у засечене делове увуците по једно ухо које сте исекли од папира савијеног надвоје (цр. бр. 4).

На сваки ексер нанижите по једну перлицу, и онда их тако нанизане увуците у запушач уместо очију и носа (цр. бр. 5).

Пазите: да би куца стабилније стајала савијте јој мало напред предње ноге које су иначе нешто дуже од задњих.

На крају целу куцу обојите смеђом бојом.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) пространство, 7) предметак у сложеницама који означава давну прошлост, 8) одсечак, одрезак, 10) предмет продаје, 12) скуп дрвећа на већем пространству, 13) конструкција, 15) тениски израз, 16) земљиште, 17) иницијали сплитског композитора (оперета „Мала Флорами“), 19) два самогласника, 20) породица градитеља виолина из Кремоне, 22) поза, 24) брод, 26) дворана, 27) река у СССР, 28) збирка географских карата, 30) иницијали нашег познатог аутора цртаних филмова, 31) хемијски знак за сребро, 32) гозба, 34) свеза, 36) дрворед, 38) снага, 40) драги камен, 41) град у Јапану, 42) планина у Тесалији, западно од Термопила, 43) пристаниште у Израелу, 44) десна притока Саве.

Усправно: 1) роман Ива Андрића, 2) француски књижевник („Гаргантуа и Пантагруел“), 3) скраћеница са спортски клуб, 4) нарочита врста мастила за цртање, 5) музичка ознака за нумерисање дела композитора, 6) балет совјетског композитора С. Прокофјева, 7) део шаке, 9) женско име, 11) узвик, 14) енглески државник (1584—1643), 18) вал, 20) планина у близини Београда, 21) наша творница аутомобила, 22) иницијали нашег књижевника („Зона Замфирова“), 23) женски певачки глас, 25) мера за површину, 29) стара турска титула, 30) атлетска справа за бацање, 32) дугогодишња зељаста биљка, 33) десна притока Неретве, 35) место у Срему, 37) музичка нота, 39) отац (слов.).

	1	2		3	4	5	6	
7			■	8				9
10			11	■	12			
13				14	■	15		
16			■	17	18	■	19	
		■	20			21		
22		23		■	24			25
26				■	27			
	28			29		■		
30		■	31		■	32		33
34		35	■	36	37			
38			39	■	40			
41					■	42		
	43				44			

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Раденци, 7) том, 8) корна, 10) Рзав, 12) Анти, 13) карта, 15) аед, 16) ала, 17) да, 19) ра, 20) Пиран, 22) Скот, 24) Шван, 26) исти, 27) Ирци, 28) еоцен, 30) пм, 31) ат, 32) „Нос“, 34) аба, 36) арена, 38) пулс, 40) оман, 41) Орион, 42) ила, 43) грм, 44) ера.

Усправно: 1) Роза Луксембург, 2) амара, 3) Ек, 4) ноа, 5) Црна, 6) „Интернационала“, 7) трка, 9) „Аида“, 11) ВТ, 14) Ади, 18) аршин, 20) птица, 21) Авр, 22) си, 23) Ото, 25) ни, 29) ета, 30) Папо, 32) немир, 33) Сана, 35) алир, 37) ро, 39) сом.

Трикови професора Моријартија

АМЕРИЧКИ хемичар доктор Ловел, познат и као професор Мориарти, био је за време рата шеф Уреда за стратегијске услуге. Он је изумео многе смртоносне направе којима су нанете велике штете непријатељу. Тек 20 година после завршетка рата, дозвољено му је да објави књигу о томе из које доносимо краће изводе.

КОВАЧИ ЛАЖНОГ НОВЦА

Први посао ми је био да оснујем „фабрику“ која би „производила“ лажна документа. За многобројне шпијуне и саботере требало је начинити разне легитимације, пасоше, купоне за исхрану, новац итд. Биле су то ствари од којих је зависио живот тих људи. Али, имати сумњив документ било је опасније него бити потпуно без докумената. Нарочиту тешкоћу при том представљала је хартија од којих се раде ови документи.

Најтеже је било са документима и новцем на Филипинима где су Јапанци користили неку специјалну хартију која се није могла наћи нигде у свету. Генерал Мак Артур је више пута тражио од нас тај новац.

Да би невоља била још већа, Јапанци су ударали неке специјалне печате на новчанице, и то за сваку покрајину други печат. То је било врло добро смишљено, јер су на тај начин лако контролисани путници при изласку из једне у другу покрајину.

Срећом, успели смо да набавимо извесну количину тог папира. Ускоро смо имали велику количину новца за сваку покрајину и све то послали авионом генералу Мак Артуру. Све је било тако перфектно урађено да Јапанци нису никад открили да је тај новац фалсификован и то им је нанело велику штету на Филипинима.

У Индонезији, опет, једини новац којим се могло све купити — чак и обавештења од јапанских војника — био је талир Марије Терезије, а њега је било тешко добити.

Али, ми се нисмо збунили. Успели смо да нађемо код неких скупљача старог новца неколико таквих талира и почели пажљиво да их проучавамо. Израдили смо калуп и почели да их лијемо. Када смо их охладили и мало дотерали били су то прави талири Марије Терезије. И тај се новац добро исплатио.

ЛАЖНА УЗБУНА — ОРУЖЈЕ ШПИЈУНА

Један наш обавештајац на... је сасвим случајно дао идеју за израду једног од најуспелијих — безопасних инструмента који нам је много пута помогао. Наиме, причао нам је како је у једном тренутку, када се налазио на задатку у Берлину, пожелео да буде дат знак за узбуну јер су баш тада наишли Немци да га ухапсе. Тако смо дошли на мисао да начинимо апарат „Хеди“ који је не само завијао на узбуну већ и имитирао пад бомби уз такву буку да би свако ко не зна о чему се ради поверовао да је право бомбардовање. Тај изум помогао је многим агентима да се извуку из најопаснијих гужви за време „узбуне“.

Шефови генералштаба позвали су ме да им прикажем неке од својих изума да би видели „на шта се троши државни новац“. Неприметно сам ставио „Хеди“ у једну корпу за отпатке и почео да им причам о својим изумима. Изненада „Хеди“ је почео да завија и „бомбе“ да падају, генерали су заглавили врата и више нису проверавали мој рад.

Насупрот шпијунима који лако не употребљавају оружје, диверзанти су људи насиља. Њихов циљ је да руше све оно што би непријатељу могло нанети штете. И ту смо убрзо успели да пронађемо један изум који је био добар преко очекивања. На малу кутију с јаким експлозивом ставили смо магнет који се лако „лепио“ за вагоне. Обично се та кутија стављала испод вагона где се није видела. У кутији је било монтирано и једно магично око које се палило кад се светлост нагло мењала, тј. у тунелима. Паљење магичног ока доводило је до експлозије кутије која је разносила и вагон и шине.

Људи, жене и деца, постављали су са лакоћом ове кутије на вагоне широм земље, јер су били сигурни да ће данас или сутра експлодирати. Ускоро су сви тунели били затрпани, а саобраћај месецима прекинут. Да би забуна била још већа на свакој кутији је писало на немачком: „Ово је контролни апарат. Уклањање строго забрањено од стране Генералне дирекције железница Трећег Рајха“. И Немци га нису уклањали — наредба је наредба.

Уништавање непријатељских тенкова и камиона решено је употребом врло мале пластичне цеви која се неприметно убацивала у резервоар приликом сипања бензина. Цевчица је била обложена гумом коју би бензин нагризао после неколико сати вожње и онда би долазило до експлозије.

Колико је успешан био овај трик, најбоље су осетиле немачке дивизије хитно послате ка Марсељу где се очекивало савезничко искрцавање. Чланови покрета отпора имали су своје људе на свим бензинским пумпама. Они су неприметно убацивали те цевчице. Резултат: ниједан тенк нити камион није стигао до Марсеља.

Позната је ствар да је најпростије оружје уједно и најбоље. Наш трик са свећом то је доказао. Како често није било електричног осветљења, то су немачки официри користили свеће. Није било тешко да жене које спремају собе подметну свећу која је нормално горела до пред крај када је експлодирала јачином ручне гранате.

Па ипак, најпростије оружје био је „челични јеж“ од кога су страдале гуме. То су биле мале челичне направе које су се просипале по путу, али ма како се бациле оне су окретале шиљкове навише. Јежеви су били готово неприметни а представљали су праву напаст за гуме.

ОРУЖЈЕ КОЈЕ НЕМЦИ И ЈАПАНЦИ НИСУ НИКАД ОТКРИЛИ

Одело агената Сједињених Држава имало је један мали џеп изнад десног кука. Обично га нико није приликом претреса ни примећивао. Шпијуни су били снабдевени врло малим пиштољем који је изгледао као обична цевчица и био подешен за тај џепчић. На тој цеви била је и једна полуга која се могла лако подићи ноктом малог прста. Када се полуга спусти, цев је палила.

Једног од наших агената ухватио је Гестапо. Пажљиво су га претражили, али тајни пиштољ нису открили. Стрпали су га у кола и повели у полицију. Уз пут је официр изашао да телефонира и то је било довољно агенту да својим тајним оружјем убије његовог пратиоца а његовим револвером шофера и да побегне у немачком аутомобилу.

Још једно од наших великих достигнућа био је експлозив који је изгледао као обично брашно. Требало га је само поквасити, замесити и мало испећи на сунцу па да се добије експлозив огромне разорне снаге.

Кутије сличне онима које смо стављали на вагоне, подметали смо и на непријатељске лађе и то са много успеха. Мада су кутије биле мале, рупе које су оне правиле на бродовима биле су тако велике да су скоро сви бродови одмах тонули. Све до објављивања ових података Немци су били убеђени да су бродове потапале подморнице а нису ни сањали да су за то криве кутије које су подметали родољуби у Норвешкој и Француској.

Јесте ли већ чули да...

...португалски докер Еварист Нето постигао је национални рекорд у вожњи бициклом, оставши 80 часова у седлу. Претход-

ни рекорд износио је 76 часова. Сада се Нето исцрпљен налази на лечењу у болници.

...један ексцентрични британски грађанин написао је петицију, сакупио на њој више потписа и послао је 11. маја 1953. године британском министарству саобраћаја: он је тражио да у сваком возу буде резервисано по једно купе за „небрбљивце“.

...за нешто мање од две године совјетски телевизијски гледаоци моћи ће да бирају између пет програма од којих ће је-

дан бити у боји. Сада се у Москви гради радио-телевизијски торањ висок 518 метара.

НА УЛИЦАМА ИСПАХАНА

МАДА САВРЕМЕНИ МАЈСТОРИ ИСПАХАНА ЈОШ ПРОИЗВОДЕ НАЈСКУПОЦЕНИЈЕ ТЕПИХЕ НА СВЕТУ ЊИХОВА РЕМЕК-ДЕЛА ЗАОСТАЈУ ЗА НАЈЛЕПШИМ И НАЈВРЕДНИЈИМ ПРИМЕРЦИМА ПЕРСИЈСКИХ ТЕПИХА ИЗ ПРОШЛОСТИ

ИСПАХАН је за Персију оно што је Венеција за Италију или Толедо за Шпанију, град уметничких лепота, гиздаве архитектуре и ненадмашних мајстора. После монголске најезде и пустошења у XIII веку шах Абас Велики је довео 60.000 Јермена који су за неколико година из основа обновили град, његову трговину и занате. Тада је Испахан, који лежи 400 километара јужно од Техерана постао престоница царства. У то време је персијска уметност достигла свој врхунац.

У средишту Испахана налази се један од најпространијих градских тргова на свету Мајдам Шах, дуг 500 а широк 75 метара. На тргу се налази дворац Ал Капи који је због ненадмашне лепоте своје архитектуре, порфирних врата и паркова назван „сликом света“. Десно од дворца је краљева џамија натркриљена сводом од 48 метара која се сматра за ремек-дело персијске архитектуре. Зидови џамије мењају боје према добу дана и врсти светлости којом су осветљени.

Упркос арапској а затим турско-монголској окупацији персијска уметност и занати су око хиљадите године доживели процват, праву ренесансу која је пресудно утицала на уметности и занате освајача. Центри те високе културе били су Бухара и Самарканд. Минијатура и калиграфија достигле су тада велики развитак.

Околина Испахана је и данас врло богата. Старо се меша са новим на сваком кораку. Кажу да нигде нема тако крупног и мирисног воћа као у Испахану, диње су велике као лубенице у нашим крајевима а купус има пола метра у пречнику.

Пшеница се у Испахану меље у старим млиновима, а уље цеди из маслина у пресама старим по неколико хиљада година. Испод темеља Испахана простиру се бескрајни ходници и тунели саграђени у древно доба у којима се становништво града сакривало у доба инвазија и ту склањало своја добра.

Још и данас цветају у Испахану стари занати: израда свиле и ткање чувених персијских тепиха. Свилу праве готово искључиво жене помоћу ручних вретена. Начин израде и алат су исти као у доба Марка Пола. Упркос виртуозности и брзини покрета две раднице могу за један дан да направе највише 20 сантиметара драгоцене тканине. Мотиви и цртежи на тканини се не мењају већ два века.

Израда тепиха у Испахану заснива се исто тако на хиљадугодишњој традицији. Читаве породице ткају ћилиме који представљају највеће богатство Персије. Они се извозе и годишње доносе земљи милионе долара. Упркос томе произвођачи ћилима живе бедно у приземним уџерицама а њихове производе за јевтин новац откупљују трговци који их снабдевају вуном, бојама и алатом.

WALT DISNEY

МИКИ

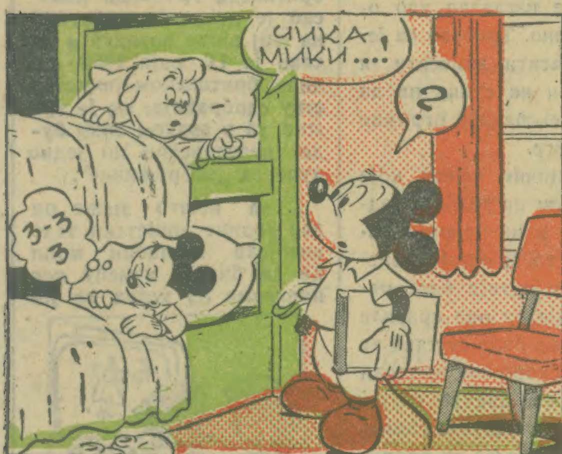

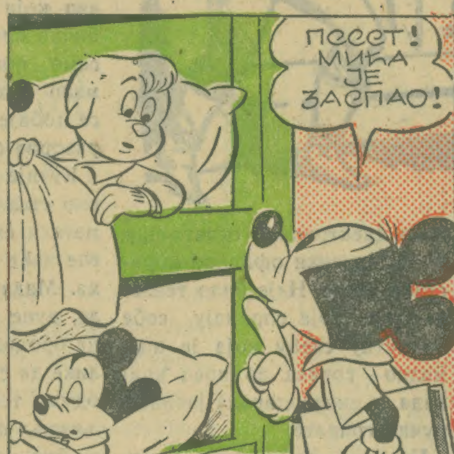

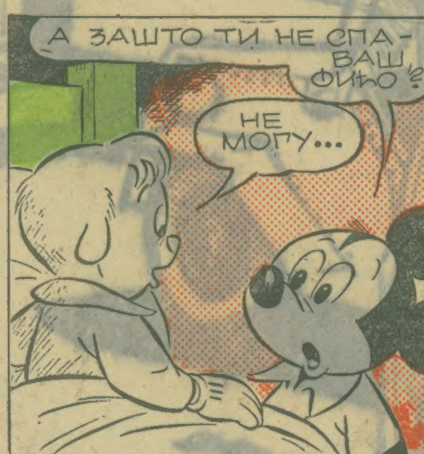

ЏОНИ ХАЗАРД

ФРЕНК РОБИН

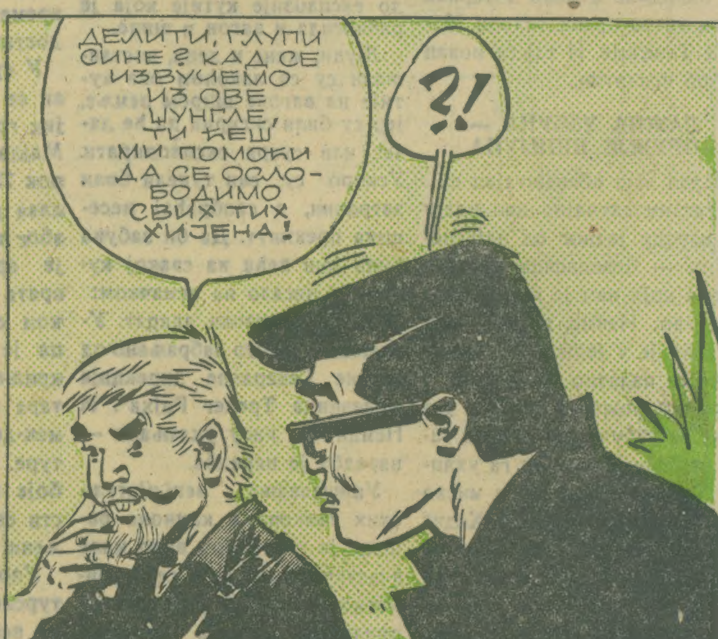

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" штампарско-издавачко предузеће Београд, Македонска 31. Жиро рачун број 101-11-1-82. Поштански фах 124. Претплата за нашу земљу: годишња 1.800; полугодишња 900; за иностранство: годишња 2.600, полугодишња 1.300 дин. Рукописи се не враћају.